

Gasteren

Dorpsomgevingsplan **Gasteren**

Zuideresch

Opgesteld door de werkgroep Dorpsomgevingsplan Gasteren, onder verantwoordelijkheid van de Vereniging Dorpsbelangen Gasteren en de Vereniging Brede Overleggroep Kleine Dorpen in Drenthe (BOKD)

Werkgroep DOP Gasteren

2002 (eerste fase)

Els van der Linden (vz)

Maarten Visser

Maria Dijkstra

Ben Mulder

Okke-Jan Ottens

Petra Meijer

Rinus van der Heijde

Trijnie Tingen

Jacqueline Schoorl

Gerard Wezenberg (BOKD)

Mar de Hoog

Coby Krol

Gea Post

Stenny Nicolai

Hendriek Brink

Janny van Rhee

Arnold Smit

Anne-Grietje Harms

Gerard Wezenberg (BOKD)

Dirk Jasper Keegstra (BOKD)

Agendaleden

Adriaan Bennen

(gemeente Aa en Hunze)

Herman Thije

(provincie Drenthe)

Ondersteuning Van Hall

Wendy Klazenga

(belevingsonderzoek)

Assen, september 2005

2005 (tweede fase)

Ben Mulder (vz)

Maria Dijkstra

Okke-Jan Ottens

Petra Meijer

Harm van Rhee

Jan Brink

Rob van Ekeren

Henk Hellema

Dorpsomgevingsplan Gasteren

Dorpsbelangen
Gasteren

Het project Dorpsomgevingsplan Gasteren is uitgevoerd in het kader van het project Plattelandsvernieuwing Nieuwe Stijl met financiële bijdragen van de provincie Drenthe, de gemeente Aa en Hunze en het LEADER+ project Oost-Drenthe. Daarnaast waren veel bewoners en leden van diverse verenigingen uit Gasteren bij de uitvoering betrokken. Met dank voor hun inzet.

GASTEREN

Excursie

Inhoud

- 1 Inleiding 5
- 2 Belevingsonderzoek 11
- 3 Lokaal programma 14
- 4 Gebiedsprogramma 19
- 5 Confrontatie 22
- 6 Dorpsomgevingsplan 25
- 7 Lokale Agenda 33

Leeswijzer

Dit rapport beschrijft enerzijds het gevolgde proces van de projectuitvoering, anderzijds de inhoud van het eigenlijke Dorpsomgevingsplan Gasteren.

Voor wie onbekend is met het instrument Dorpsomgevingsplan geeft de Inleiding een goed overzicht. Het Belevingsonderzoek behandelt de resultaten van het onderzoek naar de opvattingen en waardering van het dorpslandschap door de bewoners, die vervolgens samengevat worden in Lokaal Programma. Het Gebiedsprogramma geeft een overzicht van het relevante beleid van overheden, maatschappelijke trends en andere ontwikkelingen die het dorp aangaan. In Confrontatie wordt dit vergeleken met het Lokaal Programma, op knelpunten en overeenkomsten.

De planinhoud wordt weergegeven in Dorpsomgevingsplan en de bijbehorende gevouwen plankaart achterin het rapport.

De Lokale Agenda tenslotte behandelt de overleg- en projectinitiatieven die kunnen worden genomen in de uitvoering van het Dorpsomgevingsplan Gasteren.

Inleiding

Diepje

Zuidesch

De aanleiding voor het maken van een Dorpsomgevingsplan Gasteren ligt in de ruimtelijke ontwikkelingsstrategie voor het Nationaal beek- en esdorpenlandschap (NBEL) Drentsche Aa. Die strategie is vastgelegd in het Beheer-, Inrichting- en Ontwikkelingsplan en diverse uitwerkingen daarvan. Dorpen kunnen middels het instrument Dorpsomgevingsplan een eigen inbreng leveren.

1.1 Kaderproject Dorpsomgevingsplan

Aanmelding Gasteren

Het begrip Dorpsomgevingsplan (afgekort DOP) is betrekkelijk nieuw en wordt pas enkele jaren als instrument voor ruimtelijke planvorming genoemd, voor het eerst in de experimentele projectuitvoering Dorp 2000anno en recent ook in het vastgestelde Provinciaal Omgevingsplan (POP-II). Het Dorpsomgevingsplan wordt als kaderproject door de Vereniging Brede Overleggroep Kleine Dorpen (BOKD) aangeboden aan haar leden-dorpen. Zo kan vorm gegeven worden aan de door bewoners gewenste ruimtelijke ontwikkeling van hun dorpsgebied. Vooral in gebieden waar ingrijpende ruimtelijke veranderingen worden voorzien kan een DOP worden ingezet om deze veranderingen te kunnen sturen.

Nationaal Landschap

Ten tijde van de aanmelding van Gasteren organiseerde de BOKD in 2001 vanuit haar aanjaagfunctie voor participatie in het gebiedsgericht beleid twee informatieavonden, in Oudemolen en in Gasteren. De leden-dorpen Anderen, Gasteren en Anloo toonden toen hun gezamenlijke interesse in de ontwikkeling van een dorpsomgevingsplan. De drie dorpen werkten ook al op bestuursniveau veel samen. In dezelfde periode trad de zogenoemde Voorbereidingsgroep voor het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa regelmatig naar buiten. In het gebied werden workshops en informatieavonden georganiseerd rond het uitwerken van een Beheer-, Inrichting- en Ontwikkelingsplan (BIO-plan). Er bestond bij de bewoners echter nog veel onduidelijkheid over de voorgestelde ontwikkeling, die toch erg veel weg had van behoud. Desalniettemin was er een apart thema Wonen en leefbaarheid, met aansprekende doelen en het instrument Dorpsomgevingsplan dat met name werd genoemd. In juni 2002 stelde de Voorbereidingsgroep NBEL het BIO-plan vast en kon vervolgens een bestedingenplan 2003 voor de uitvoering van de eerste maatregelen opgesteld. De financiering bestaat uit een rijksbijdrage ('parkenpot'), naast cofinanciering door gemeenten, terreinbeherende organisaties en particulieren. In december 2002 stelde minister Veerman officieel het NBEL Drentsche Aa en het bijbehorende Overlegorgaan in.

Druk, druk, druk...

Verkeersproblematiek

De weg over het Westeinde, Brink en Oosteinde in Gasteren is al lang een probleem. Het ruime wegprofiel, het plaatselijk slechte wegdek en het sluipverkeer van en naar Assen zorgt voor verkeersonveilige situaties en overlast voor aanwonenden. Hoewel bij de aanmelding niet als aanleiding genoemd, werd eind 2002 duidelijk dat de gemeente een herinrichtingsplan zou gaan maken voor genoemde wegen. Vervanging van de riolering en uitvoering van verkeersmaatregelen konden dan in één keer gerealiseerd worden. Het Dorpsomgevingsplan kon zorgen voor een inbreng vanuit de bewoners. De parkeeroverlast door recreanten is een punt dat daarbij ook meegenomen kon worden. Her en der in de dorpskom geparkeerde auto's doen afbreuk aan het dorpsbeeld en brengen schade toe aan de wegberm.

Herziening bestemmingsplan

Als gevolg van de gemeentelijke herindeling in 1998 beschikt de gemeente Aa en Hunze nu over ongeveer tweehonderdvijftig documenten aan geldende bestemmingsplannen. Afgezien van het feit dat een deel ervan verouderd is en herziening behoeft wil het gemeentebestuur de plannen zelf meer harmoniseren. Belangrijke elementen daarin zijn het volgen van eenzelfde systematiek in de planvorming en het digitaliseren van de documenten. Voor de komende jaren heeft de gemeente een planning uitgezet waarin de drie dorpen betrekkelijk vooraan staan. Anderen in 2005, Anloo in 2006 en Gasteren in 2004, met dien verstande dat ook voor laatstgenoemd dorp het Dorpsomgevingsplan wordt afgewacht. Overigens is er voor het buitengebied van de voormalige gemeente Anloo, waartoe de drie dorpen behoorden, nog in 1997 een bestemmingsplan buitengebied ontwikkeld. Het verkavelingsplan voor de Bosakkers, aan de oostzijde van Gasteren, laat voor de komende jaren nog wat nieuwbouw toe.

Omdat er maar één Drentsche Aa is

Werkgroepvergadering

1.2 Projectorganisatie

Vereniging Dorpsbelangen, werkgroep DOP en BOKD

Op de informatieavond over participatie in gebiedsgericht beleid in mei 2001 reageerden Anderen, Anloo en Gasteren gezamenlijk op het aanbod voor de ontwikkeling van een DOP. Er was op dat moment echter geen uitzicht op financiering van de projectuitvoering, omdat de Subsidieregeling Gebiedsgericht Beleid (SGB) nog niet kon worden ingezet en het BIO-plan geen uitvoeringsprogramma kende. Uiteindelijk kon de uitvoering van de eerste fase, het belevingsonderzoek, worden ingericht als een afstudeervak bij het Van Hall Instituut in Leeuwarden. Deze zou parallel in de drie dorpen plaatsvinden.

Samenstelling werkgroep

De studieplanning van Wendy Klazenga leidde wel tot een uitvoering van het belevingsonderzoek in de zomer van 2002. Niet bepaald gunstig voor het werven van vrijwilligers. Het bestuur van Dorpsbelangen Gasteren stond aanvankelijk dan ook sceptisch tegenover het projectvoornemen. Door een persoonlijke werving lukte het om ook in Gasteren een werkgroep te vormen, die zich overigens zelf niet voldoende representatief achtte.

In de tweede fase van de projectuitvoering, ruim twee jaar later, trad een totaal vernieuwde werkgroep aan met een ruime vertegenwoordiging vanuit de organisaties in Gasteren. Aan deze nieuwe werkgroep werden vervolgens agendaleden van gemeente en provincie toegevoegd.

De BOKD als coördinator

Bij de uitvoering van het belevingsonderzoek door Wendy Klazenga trad Gerard Wezenberg op als stagebegeleider en projectcoördinator. In de fase van de planvorming leverde hij ook een inhoudelijke inbreng. Hij was tevens verantwoordelijk voor de eindrapportage. Dirk Jasper Keegstra zorgde voor extra ondersteuning, waar dat nodig was.

Inbreng agendaleden

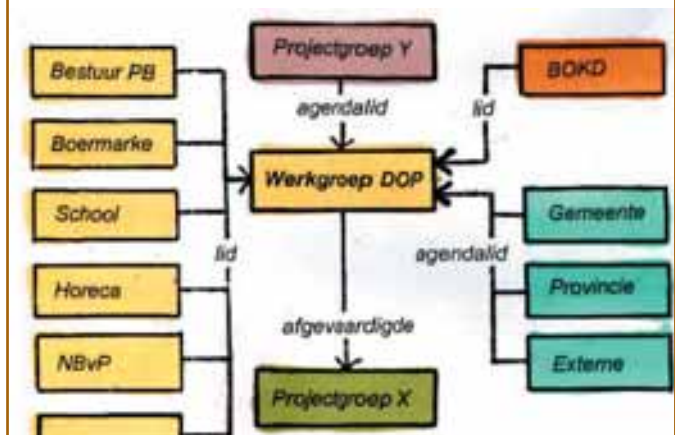
De agendaleden vanuit de gemeente en de provincie hadden een inbreng in de tweede fase van de projectuitvoering, de planvorming. Hun taak was het zogenoemde Gebiedsprogramma helder en overzichtelijk te presenteren aan de werkgroep en vervolgens de discussie hierover aan te gaan in de confrontatie met het Lokale Programma. Verder dienden zij bij de uitwerking van het Dorpsomgevingsplan en de Lokale Agenda de uitvoerbaarheid van de voorstellen (technisch, financieel en procedureel) aan te geven.

Box 1

Wat is een dorpsomgevingsplan

Een dorpsomgevingsplan is een visie van bewoners op de door hen gewenste ruimtelijke ontwikkeling van het dorpsgebied. De ruimtelijke kwaliteiten, de identiteit van het dorpsgebied en de verwachtingen van bewoners worden door een zogenoemd belevingsonderzoek achterhaald. Door lokale deskundigheid van bewoners via een participatieve benadering te koppelen aan professionele deskundigheid van bijvoorbeeld een landschapsarchitect ontstaat er een inhoudelijk beter plan, met draagvlak onder bewoners.

Een dorpsomgevingsplan is een belangrijk document voor een dorpsbelangenorganisatie in het overleg met overheden, instellingen en de eigen achterban. Er worden uitvoeringsgerichte projecten uit afgeleid, de zogenoemde Lokale agenda, voor de korte of langere termijn. De uitvoeringskansen hangen samen met de beschikbaarheid van subsidies, de samenwerking met partners en de inzet van de bewoners, waar die nodig blijkt. Een dorpsomgevingsplan is bovenal een plan dat nooit af is en vereist steeds een bijstelling naar de actualiteit.

Bewonersavond 2003

Publiciteit

Gasteren beschikt over een eigen periodiek, dat maandelijks verschijnt. Om verslag te doen van de stand van zaken in de projectuitvoering werden daarom vaak aparte DOP-bewonersbrieven en -flyers uitgebracht.

Aanvankelijk was ook het voornemen om de discussie over het Dorpsomgevingsplan ook middels een website van Gasteren te ondersteunen. Deze website kwam echter gedurende de tweede fase van de projectuitvoering tot stand en een aantal notities van de werkgroep zijn hier geplaatst.

1.3 Projectuitvoering in fasen

Belevingsonderzoek

Het project DOP-Gasteren is voortgekomen uit de werving van de BOKD in het kader van haar aanjaagfunctie gebiedsgericht beleid. Met de beperkte middelen kon het project alleen gestart worden in het kader van een afstudeervak bij het Van Hall Instituut te Leeuwarden. Op dat moment vertrouwde de BOKD op een continuering van de aanjaagfunctie en financiering van de DOP-projecten vanuit de SGB-regeling. De eerste fase van de projectuitvoering Dorpsomgevingsplan is het belevingsonderzoek onder de bewoners naar de eigen voorstelling en waardering van de woonomgeving (perceptie). In de lijn van Dorp 2000anno deed Wendy Klazenga onderzoek naar de bruikbaarheid van een aantal nieuwe methoden. Een nieuw aspect daarbij was de communicatieve waarde, vooral omdat de werkgroepen van de drie dorpen ook op boven-lokaal niveau met elkaar van gedachten wisselden. De werkgroep en het bestuur van Dorpsbelangen Gasteren kozen ervoor om de uitkomsten van het belevingsonderzoek apart van de andere twee dorpen te presenteren, tijdens de jaarvergadering in januari 2003. In november ervoor waren de uitkomsten vastgelegd in de rapportage van Wendy Klazenga (ongepubliceerd).

Intermezzo

Aanvankelijk was het de bedoeling van de BOKD om Wendy Klazenga ook direct in te zetten bij de uitvoering van de tweede fase van de projectuitvoering. De financiering bleef echter uit. Er was nog geen uitsluitsel over de SGB-regeling en onderhandelingen van de BOKD met de provincie over een DOP-financiering op langere termijn vorderden onvoldoende. Wel was het mogelijk om een beroep te doen op het bestedingenprogramma 2003 van het NBEL Drentsche Aa. De gemeente Aa en Hunze had inmiddels uit eigen beweging een budget op haar begroting voor 2003 gereserveerd voor de uitvoering van twee DOP's, waarvan één in Anderen.

In maart 2003 praatte de BOKD de drie dorpen bij. Besloten werd om de uitvoering van de tweede fase op te schorten. Het oorspronkelijke voornemen om één DOP voor de drie dorpen gezamenlijk te maken was gezien de BOKD-werkplanning niet haalbaar. Toen kwam de BOKD met de provincie, gemeente Aa en Hunze, en Stamm tot overeenstemming over een ad hoc financiering, waarin gebruik werd gemaakt van de LEADER+ regeling. De ontwikkeling van Dorpsomgevingsplannen (BOKD) en Dorpsagenda's (Stamm) werden ondergebracht in het project 'Platteland vernieuwing nieuwe stijl'. Het gemeentebudget voor aanvankelijk één DOP was toereikend voor de cofinanciering van de tweede fase in drie dorpen. Gasteren startte daarmee als laatste van de drie dorpen, in december 2004.

Bewonersavond 2005

Planvorming

De fase van de planvorming begon met de formulering van het Lokale Programma op basis van de rapportage van het belevingsonderzoek uit 2002. De draad was snel opgepakt. Inmiddels was niet alleen het BIO-plan voor het Drentsche Aa gebied beschikbaar, maar ook diverse uitwerkingen daarvan. De BOKD presenteerde hiervan een samenvatting aan de werkgroep als voorbereiding op een vergadering over het Gebiedsprogramma met de agendaleden en de heer Henk Post van Staatsbosbeheer.

Het Ontwerpatelier werd in tegenstelling tot andere DOP-projecten niet geprogrammeerd op een zaterdag, maar op twee werkgroepvergaderingen in april 2005. Er werd bovendien gekozen voor een besloten bijeenkomst, waaraan alleen de werkgroep in ruime samenstelling deelnam.

Op 29 juni tenslotte presenteerde de werkgroep het concept DOP, op een goed bezochte bewonersavond in dorps huis 'De Gasterije'.

Rapportage

De tekst van het concept-Dorpsomgevingsplan (hoofdstuk 6) is na de bewonersavond op de website van Gasteren geplaatst, om iedere bewoner in de gelegenheid te stellen te reageren. Daarvan is overigens niet veel gebruik gemaakt.

De rapportage van het Dorpsomgevingsplan vond vervolgens versneld plaats in augustus en september 2005, vrijwel tegelijkertijd met de afronding van die voor Anderen en Anloo. De accentverschillen tussen de drie dorpen, die in het belevingsonderzoek in 2002 al aan het licht kwamen, zijn in de plannen zeker herkenbaar.

In de geest van de gezamenlijke aanmelding ligt het voor de hand om de drie plannen in een gezamenlijke bestuurs- en werkgroepvergadering te bespreken.

Box 2

De projectuitvoering in stappen

Eerste fase: belevingsonderzoek

- 1 Informatieavond voor bewoners
Het project wordt toegelicht en bewoners kunnen intekenen.
- 2 Uitvoering methoden belevingsonderzoek
Drie tot vijf methoden, met wisselende groepen bewoners.
- 3 Tussentijdse presentatie
De uitkomsten belevingsonderzoek worden besproken.
- 4 Bewonersavond
De eerste fase wordt afgesloten, eventueel combinatie met stap 5.

Tweede fase: planvorming

- 5 Formulering Lokaal Programma
Alle voorstellen uit het belevingsonderzoek worden geordend naar thema's
- 6 Formulering Gebiedsprogramma
Middels studies van nota's enz. worden de kaders verkend waaraan een DOP zich moet houden.
- 7 Confrontatie Lokaal- en Gebiedsprogramma
Knelpunten en overeenstemming tussen beide worden duidelijker.
Het Lokaal Programma wordt verder aangescherpt.
- 8 Ontwerpatelier
Een actieve inloopdag voor bewoners, die onder begeleiding kunnen praten en schetsen. Er ontstaan ook nieuwe ideeën.
- 9 Uitwerking Dorpsomgevingsplan
De werkgroep maakt een concept-plan en onderbouwt de keuzen. De landschapsarchitect maakt de kaart.
- 10 Bewonersavond als afsluiting
Het Dorpsomgevingsplan wordt gepresenteerd door de werkgroep en het bestuur DB ontvangt de rapportage.
Voorzet voor een Lokale Agenda van project-initiatieven.

Bespreking Collages

Wendy en Dirk Jasper

ongelukje

Belevings- onderzoek

In het belevingsonderzoek worden de lokale deskundigheid en de wensen van bewoners ontsloten. Dat gaat middels de uitvoering van methoden, die deels op hun bruikbaarheid moesten worden getoetst in het afstudeervak. De uitkomsten van het belevingsonderzoek vormen het basismateriaal voor het formuleren van het Lokale Programma: de uitgangspunten en voorstellen voor het Dorpsomgevingsplan.

2.1 Onderzoek naar methodieken

Perceptie van bewoners

Het onderzoek naar de 'perceptie' van bewoners is gekoppeld aan een zogenoemde participatieve of interactieve benadering in de ruimtelijke planvorming. Belanghebbenden, zoals bewoners of hun dorpsbelangenorganisaties, worden nadrukkelijk in het hele proces van planvorming betrokken. Perceptieonderzoek betekent het achterhalen van de lokale ervaringen, de deskundigheid en de waardering van het dorpslandschap. Dat gebeurt systematisch, door gebruik te maken van specifieke methoden. Methodes die eerder ontwikkeld en beproefd werden in het project Dorp 2000anno.

Acht methoden voor belevingsonderzoek

In haar afstudeervak sloot Wendy Klazenga aan op de projectervaringen van Dirk Jasper Keegstra in de DOP's van Spijkerboor-Annerveen en Buinen. De sleutelbegrippen in de beoordeling van de methoden voor belevingsonderzoek waren informatie, communicatie en draagvlak (voor het DOP-voorstel).

Een nieuw element was bovendien het onderscheid in niveaus, van eigen groep, het dorp en van de dorpen gezamenlijk. Er zijn acht methoden ontwikkeld, waarvan de Schoolmethode en Historische Excursie eerder ook in Dorp 2000-anno waren toegepast. De methode Dorpshuisdiscussie is een variant op de Huiskamerdiscussie, bedoeld voor een bespreking tussen de drie werkgroepen over hun dorpsidentiteit. De methoden Collage, Woordenmix, Rollenspel, Beeldspraak, Praatplaat waren nieuwe methoden. Woordenmix viel overigens al snel uit door een absoluut gebrek aan jeugdige deelnemers.

Wendy Klazenga heeft de methoden met wisselende groepen bewoners en met de werkgroepen uitgevoerd en geprobeerd hun bruikbaarheid te kwantificeren. Een belangrijke conclusie was dat methoden aan effectiviteit winnen door ze in een bepaalde combinatie uit te voeren.

Sociale banden

Schoolmethode

Langs de ijsbaan, historische excursie

2.2 Uitkomsten van het belevingsonderzoek

Collage

Door de werkgroepleden zijn zes collages gemaakt en in twee vergaderingen besproken. De methode werd als kennisgeving en als activiteit zeer gewaardeerd. De collages laten duidelijk zien (beelden) waaraan wordt gerefereerd als men het dorpskarakter wil aangeven. Opvallend zijn de veranderingen in de dorpsgemeenschap, die enerzijds nostalgie en anderzijds ook confronterende vragen met m.b.t. de saamhorigheid oproepen. Gasteren ontwikkelt zich van agrarisch dorp naar natuur- en recreatiedorp. Er is een grote waardering voor de dorpsomgeving, waarin de natuur een groot aandeel heeft. Er worden weinig voorstellen voor verbetering aangegeven.

Dorpshuisdiscussie

Uit de bespreking van de collages komt een beeld van het dorpskarakter naar voren, waarin Gasteren zich op bepaalde punten onderscheidt van Anderen en Anloo. In de Dorpshuisdiscussie werd gevraagd het eigen dorp 'te promoten' of een belangrijk 'probleem' onder de aandacht te brengen. Gasteren gaat voort op de veranderende dorpsamenleving, waarin deelname aan het verenigingsleven minder vanzelfsprekend wordt. Bewoners maken meer individueel een afweging aan welke activiteit en waar (vaker buiten dorp) ze

hun tijd besteden. Vooral Dorpsbelangen zoekt naar wegen om bewoners meer bij haar activiteiten te betrekken. De mooie omgeving is een gegeven waarop bewoners zijn te mobiliseren en te verenigen. Samenwerking met organisaties om het landschap te behouden.

Schoolmethode

Een kleine groep leerlingen van groep 7-8 van OBS Anloo, afkomstig uit Gasteren, heeft de wensen voor het eigen dorp weergegeven in een tekening/collage. De voorstellen hebben vooral betrekking op eigen belangen, zoals herstel van de speelvoorziening bij de Zandkampen en Bosakkers, basketbal achter het dorpshuis, een flitspaal tegen hardrijdende automobilisten en een betere kantine bij de ijsbaan. De speelvoorziening bij de Zandkampen kampte ook met wateroverlast. Dit is onlangs meegenomen bij de uitvoering van het herinrichtingsplan voor Westeinde-Brink-Oosteinde.

Woordenmix

De methode is gestrand in de uitvoering, dus zonder resultaat gebleven.

Historische excursie

Dorpskenners Jan Huizinga en Maarten Visser verzorgen een historische wandeling rond het dorp. De excursie wordt door hen met streekkenner Henrik Lanjouw uit Anloo voorbereid

en uitgevoerd. Langs de route worden wetenswaardigheden over plekken verteld aan de groep bewoners, wat aanleiding geeft tot gesprek en discussie.

Voorstellen betreffen de toegankelijkheid en het beheer van de Gasterense Duinen, herstel van de openheid rond de voormalige paasbult, het gebruik van veldnamen voor wegen (Aolstalpad), behoud van akkerbouw op de es, geen extra nieuwbouw, geen ATB'ers en motorcrossers op de heide.

Beeldspraak

Achtergrondkennis van de problematiek in een dorp is een voorwaarde voor de uitvoering van de Beeldspraak. Belangrijke punten worden gekoppeld aan algemene maatschappelijke trends voor de toekomstige dorpsontwikkeling, in de vorm van drie scenario's. De werkgroepleden gebruiken deze als bouwstenen voor hun eigen beeldspraak. In de werkgroep worden deze vervolgens besproken en weer geïntegreerd in een nieuwe beeldspraak

Een arbeidsintensieve methode, zowel in de voorbereiding als de verwerking, maar de moeite waard. Het levert enorm veel voorstellen op. De 'beeldspraak' is overigens in een tekst gegoten. Waar de Collage nog algemene uitspraken opleverde, worden deze in de Beeldspraak veel concreter.

De voorstellen betreffen de beheersing van de recreatie, meer specialistische winkeltjes, meer activiteiten en voorzieningen (tennisbaan, vergaderzaaltje dorpshuis, jeugd), stimulering

Rollenspel

Praatplaat

verenigingsleven, woningen voor starters, een verkeersplan voor het dorp.

Rollenspel

Uit de Beeldspraak van de werkgroep vallen mogelijke belangenconflicten eenvoudig af te leiden. Voor Gasteren is de noodzaak van belangenbehartiging van hobbyboeren richting Staatsbosbeheer als onderwerp genomen. Verplaatsen in andermans positie en argumentatie, strategisch- danwel communicatief handelen en het zoeken naar consensus zijn de elementen in het spel. Bovendien moet ieder werkgroep lid een ander lid observeren bij de rolopvatting. In Gasteren ziet Dorpsbelangen geen rol voor haar weggelegd in de belangenbehartiging van hobbyboeren. Zij dienen zelf het initiatief te nemen tot de oprichting van een stichting. Wel wordt onderkend dat alle bewoners gediend zijn met een goed beheer van natuur en landschap, met inschakeling van hobbyboeren. Ook moet er vooruitgedacht worden over de ontwikkeling van het gebied. Zijdelings wordt het solidariteitsprincipe aangeroerd, zoals dat ook speelt bij de Magic Schoolbus. Moet iedereen bijdragen in een gemeenschappelijke voorziening, of is het een zaak van direct belanghebbenden een organisatie op te richten en in stand te houden?

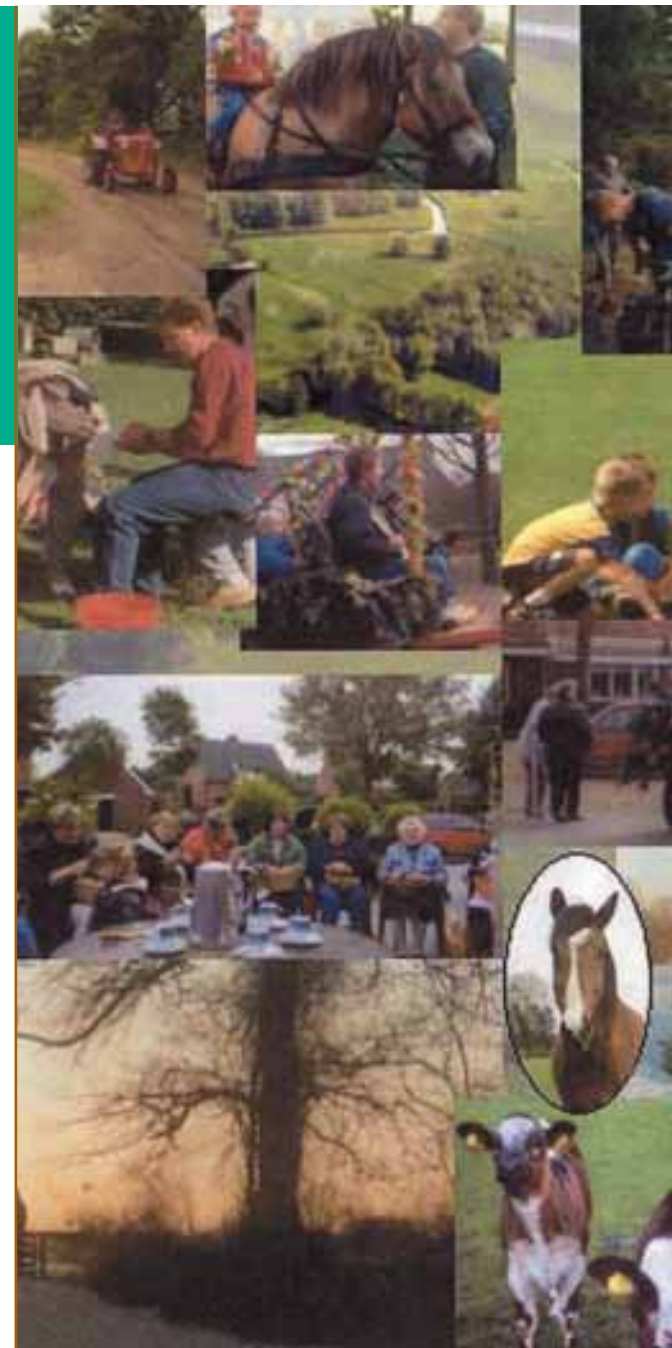
Praatplaat

Alle voorstellen uit de voorgaande methoden worden ruimtelijk weergegeven in een overzichtskaart van het dorpsgebied op A0-formaat. Het dorpsgebied is daarbij in landschaps-eenheden verdeeld en de voorstellen zijn geordend in een aantal functies. Bovendien worden deze functies 'verbeeld' door elementen uit de Collage, aangegeven langs de rand van de overzichtskaart.

Voor het eerst worden de ruimtelijke voorwaarden en landschappelijke karakteristieken bespreekbaar gemaakt. Ook daarin treden knelpunten op en moeten afwegingen worden gemaakt. Integratie of segregatie van voorstellen? Veel voorstellen krijgen nu letterlijk een plek.

In Gasteren worden in de beekdalen de mogelijkheden voor (agrarisch) natuurbeheer aangegeven, de Gasterense Duinen krijgen een uitbreiding, en de bestaande boerenbedrijven kunnen blijven. Diverse kleinschalige recreatieve voorzieningen kunnen in de dorpskom een plaats krijgen, met extra parkeervoorzieningen aan de rand. Het aantal specialistische winkels wordt in deze methode niet uitgebreid, wel verschijnen twee mini-campings, manifestatie-kuil en zandplas en een agrarisch dorpswinkeltje in beeld.

De kavels in de Bosakkers reserveert de werkgroep voor starters, evenals twee te verbouwen woonboerderijen. En opnieuw een pleidooi voor een alomvattend verkeersplan.

Dorpsgevoel

Lokaal programma

3

Het Lokaal Programma vormt het sluitstuk van het belevingsonderzoek. De uitkomsten zijn door de werkgroep geordend naar drie thema's, waaronder vervolgens de voorstellen voor het dorpsomgevingsplan zijn genoemd. Zo is het programma controleerbaar voor bewoners.

3.1 Drie thema's

De uitkomsten van het belevingsonderzoek in Gasteren zijn geordend naar drie thema's voor het Lokaal Programma. Omdat er in de tweede fase van de projectuitvoering sprake was van een vrijwel nieuwe werkgroep, moest er op gelet worden dat deze niet nog eigen programmapunten invoegde. Wel werden uitkomsten uit het belevingsonderzoek zonnig aangescherpt en tegenstellingen besproken. Het bleek ook niet eenvoudig om een prioriteit in de thema's aan te geven. Alle blijken sterk te leven in het dorp. Een beheerste ontwikkeling van het recreatie-landschap heeft daarbij veel raakvlakken met verbetering van de kwaliteit van de woonomgeving. Meer saamhorigheid wordt door iedereen gewenst, maar is lastig te vertalen naar ruimtelijke ingrepen.

1. Versterking van de sociale banden in het dorp, naar meer onderling contact, gezamenlijke activiteiten en meer saamhorigheidsgevoel (identiteit)

- Gezamenlijk zoeken naar een nieuwe invulling van de dorpsgemeenschap (oude versus nieuwe waarden; geen nostalgie, calculerende bewoner)
- Versterking van de banden tussen autochtone en nieuw gevestigde bewoners, met name door de organisatie van sociale en sportieve activiteiten
- Aanpassing van de dorpsactiviteiten; inspelen op nieuwe wensen; draagvlak voor exploitatie behouden; samenwerking met de dorpen Anderen en Anloo.
- Versterking van het verenigingsleven, met name van de positie van Dorpsbelangen; actieve betrokkenheid van bewoners stimuleren en onderhouden
- Verbreding van het draagvlak voor de Magic Schoolbus
- De brink ontwikkelen als ontmoetingsplek

2. Verbetering van de kwaliteit van de woonomgeving/-comfort van Gasteren:

- Terugdringing van de verkeersoverlast, met name het woon-werkverkeer en de hoge snelheid van automobilisten; veiligheid voor kinderen
- Randvoorwaarden scheppen voor behoud/ontwikkeling van voorzieningen, zoals de rijdende winkel, horeca en nieuwe (specialistische) winkeltjes.
- Behoud van de huidige OV-voorziening; punctualiteit, belbus-regeling en aansluiting NS verbeteren
- Uitbreiding van het netwerk aan wandelpaden (dorpsommetjes)
- Beperkte nieuwbouw, landschappelijk ingepast en afgestemd op lokale behoefte, zoals seniorenwoningen (met anti-speculatie beding).
- Ook huurwoningen realiseren.
- Open plekken in het dorp niet volbouwen.
- Voorzieningen voor de jeugd (onderzoek mogelijkheden), eventueel samen met andere dorpen.

3. Een beheerste ontwikkeling van het recreatie-landschap

- Het begeleiden van de ontwikkeling van agrarisch dorp naar natuur-/recreatiedorp; vinden van een nieuw evenwicht tussen cultuurlandschap en natuur.
- Landschappelijke afwisseling bewaken, want van het huidige landschap wordt dit aspect hoog gewaardeerd.
- Actiever betrekken van bewoners / hobbyboeren bij het beheer (SBB, HDL).
- Ruimte houden voor de bedrijfsontwikkeling van hoofdberoep-boeren; eventueel inplaatsen van biologische-/beheerboer.
- Voorzieningen en winkels meer enten op de betekenis voor recreanten (verbreding exploitatie, meer kleinschalige verblijfsaccommodatie, fietsverhuur, terrasjes)
- Een maximum stellen aan bepaalde horeca-activiteiten (schaal, overlast); diversiteit voorzieningen stimuleren.
- Aanleg van nieuwe parkeervoorzieningen voor recreanten beperken; onopvallende, kleine parkeerplaatsen realiseren met infopunten.
- Meer aandacht voor onderhoud van natuurgebieden door SBB en HDL, eventueel in samenwerking met bewoners.

3.2 Discussiepunten

De uitkomsten van het belevingsonderzoek laten ook spanningen zien tussen belangen en opvattingen. Een voorbeeld is de spanning tussen het behoud van de woonkwaliteit, van wonen in een fraaie omgeving van natuur en landschap, en het delen van deze omgeving met recreanten, die vaak met de auto naar Gasteren komen. Het wordt drukker, wat bijvoorbeeld leidt tot ontwijkgedrag bij bewoners. Zij gaan al bij voorkeur op andere momenten en plaatsen wandelen. Een ander voorbeeld is het scala aan opvattingen over de sociale activiteiten en de saamhorigheid in Gasteren. In het bijzonder de rol die het dorpshuis De Gasterije hierin zou kunnen vervullen.

Stroomdal

▲ In Drentse
Aa in alle
glorie. Nog
meer in een
nationaal
park?

Alle partijen hebben zich uitgesproken over plannen om van het Drentse Aa-gebied - van pakweg onder Assen tot onder Groningen - een nationaal park te maken. De conclusies liggen op het eerste gezicht voor de hand. De politiek is voor, de landbouw is tegen, en Staatsbosbeheer vindt de grenzen te beknelend en wil een veel groter park. Landbouwgronden zullen geen onderdeel kunnen uitmaken van een nationaal park, want de wet laat dat niet toe. Voor de landbouw in het gebied is een nationaal park dus geen bedreiging meer, die angel is er alvast uitgetrokken. Maar er zal

Nationaal Park Drentse Aa: bedreiging voor de boeren of een uitkomst?

Touwtrekken om landschap

driftbewerking op de flanken, waarbij rekening wordt gehouden met natuurontwikkeling, volgens de deskundigen de toekomst.
Maar het zijn volgens diverse deskundigen niet zover de grenzen van een nationaal park die een bedreiging zijn voor een economisch rendabele landbouw. De vraag richt zich op of de overheden de boeren, veel voldoende in geld kunnen compenseren voor het extra productieverlies dat zij zullen lijden. Want het kost hen ongeveerd geld: het beperken van het gebruik van bijvoorbeeld gewasbeschermingsmiddelen, meststoffen en kunstmest. Bovendien zijn er echter ook door het intruderen van gronden kast toegeweeld voor veel boeren een betere verbouwing ontstaan en kunnen 'natuurbestanden' ontstaan. Of is een hoogwaardig nationaal

betrekken. „Een lichtere vorm van landbouw kan het verwerven van natuurgronden versnellen, terwijl tegelijkertijd boeren die in het gebied willen blijven bewaakt kunnen krijgen, omdat de verpakking nu vaak een probleem is.“ weet de gedeserveerde.
De vraag naar Drentse Aa-gebied om het hele stroomdal onder het nationaal park te brengen is simpelweg niet haalbaar. „We hebben het geld niet om die gronden allemaal aan te kopen. Ik weet natuurlijk ook wel dat de activiteiten van de landbouw worden behouden. Ik sta op het standpunt dat we binnen de nu voorgestelde begrenzing zullen moeten beginnen en in de toekomst moeten we bekijken wat er verder mogelijk is. De strijd is via de verlegging van de grenzen in het overlegorgaan rechtstreeks bij de ontwikkelingen in een

Gebiedsprogramma

BIO-plan

Recreatieve mobiliteit

Onder het Gebiedsprogramma wordt verstaan het geheel van beleidsnota's, maatschappelijke ontwikkelingen enz. die het kader vormen voor ruimtelijke ontwikkelingen. Ook een initiatief als het Dorpsomgevingsplan heeft met dit kader te maken. Voor Gasteren is vooral de uitwerking van het beleid rond het NBEL Drentsche Aa van belang.

4.1 Instelling Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa

Instelling Nationaal Landschap

In 1997 werd duidelijk dat het voornemen tot de instelling van een Nationaal Park Drentse Aa schipbreuk zou leiden op het gebrek aan draagvlak in de streek, met name bij de boeren. Immers, een park beslaat een aaneengesloten natuurgebied waar voor de landbouw geen plaats is anders dan in de vorm van een agrarisch beheer. Een door staatssecretaris Faber ingestelde regionale adviescommissie kreeg de opdracht de mogelijkheden van een verbrede aanpak te onderzoeken, waarin alle functies tot hun recht komen.

In juli 2000 werd het advies uitgebracht, waarin sprake is van een landschapsgerichte ontwikkelingsstrategie onder het motto 'behoud door vernieuwing'. Functies kunnen zich blijven ontwikkelen, maar wel passend in het unieke cultuurlandschap.

Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan

De staatssecretaris nam het advies over en droeg een Voorbereidingsgroep Nationaal beek- en esdorpenlandschap (NBEL) op een ontwikkelingsplan te schrijven. Dit Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan (BIO-plan) kwam tot stand door de inbreng van diverse workshops en werkgroepen en werd vastgesteld in juni 2002.

Na een beschrijving van het unieke karakter van het 'laaglandbeek-landschap' worden streefbeeld en vertaald naar doelen en maatregelen. Er wordt geen nieuw beleid geformuleerd, maar bestaand beleid geïntegreerd. Het bestaand beleid wordt op Europees-, landelijk, provinciaal- en gemeentelijk niveau in kaart gebracht in relatie tot de streefbeeld. Tenslotte volgt een planbeschrijving naar verschillende functies / thema's. Jaarlijks wordt een bestedingenprogramma vastgesteld voor de uitvoering van projecten en maatregelen, afgeleid van een meerjarenprogramma NBEL.

Recreatief mobiliteitsplan

Eén van de eerste uitwerkingen van het BIO-plan betreft het Recreatief mobiliteitsplan uit juni 2003. Het is bedoeld om de recreatieve mobiliteit in goede banen te leiden en om overlast en schade aan de kwetsbare gebiedsdelen te voorkomen. Belangrijk element van het plan is de inrichting van drie

Kansrijk of niet...

Landschapsvisie

zogenoemde toegangspoorten naar het gebied, waar de recreanten via een transferium gestimuleerd worden over te stappen op alternatief vervoer en ter plekke ook geïnformeerd over het recreatief aanbod in de omgeving. Gasteren ligt als een centraal knooppunt in het achterliggende netwerk van wegen, wandel- en fietspaden. Ook hier worden recreanten opgevangen, waarbij is voorzien in een uitbreiding van de capaciteit aan parkeervoorzieningen. Aan de rand van Gasteren bijvoorbeeld met 75 nieuwe plaatsen. Het Recreatief mobiliteitsplan heeft binnen het BIO-plan de status van 'bouwsteen'. Het is bedoeld voor verder overleg tussen de betrokken partijen in het gebied.

Integrale Kansenskaart

Een belangrijke, recente uitwerking van het BIO-plan is de Integrale kansenskaart (IKK), die aangeeft waar, welke ontwikkeling gewenst is. De IKK is opgebouwd vanuit sectorale kansenskaarten voor de functies landbouw, natuur, water en recreatie, die elk hun eigen trends volgen. De ruimteclaims kunnen onderling conflicteren of elkaar ondersteunen, zodat een afweging vereist is om de optimale combinatie aan te geven. Daarnaast is een algemene gebiedsanalyse gemaakt, met bijzondere aandacht voor de landbouwontwikkeling. Het IKK is ook een 'bouwsteen', met een betrekkelijk algemeen karakter. Het onderzoek verliep parallel aan de uitwerking van de Landschapsvisie.

Opvallend is dat alle genoemde landbouwcategorieën worden gevat onder de 'marktconforme landbouw'. Dat is ingegeven door de opvatting dat ook de vergoedingen / beloningen voor het beheer van natuur en landschap door agrariërs op een redelijk niveau dienen te liggen, concurrerend met de agrarische voedselproductiemogelijkheden. De recreatiekansen zijn niet in een kaartbeeld gevat, maar worden beschreven naar aspect en locatie. Het overgrote deel van het dorpsgebied van Gasteren biedt kansen voor particulier natuurbeheer (lees SBB en HDL), met uitzondering van de Zuidesch. Daar zijn de kansen voor landbouw met natuur en landschapsbeheer. Ook de veldontginningen oostelijk van Gasteren worden gerekend tot de voor particulier natuurbeheer kansrijke delen, terwijl deze nu nog in agrarisch gebruik zijn.

Natuurkansenskaart

Omdat een groot deel van het dorpsgebied van Gasteren, aan de west- en noordkant, bestaat uit natuurgebieden is het goed om ook stil te staan bij de Natuurkansenskaart (NKK). Een betrekkelijk klein document als bouwsteen voor de Integrale Kansenskaart. Het doel van de NKK is het aangeven van de beste potenties voor nieuwe natuur, aansluitend op het bestaande natuurbeleid. De aandacht gaat uit naar versterking van het stroomdal-landschap, waarbij naar het omringende esdorplandschap

wordt gekeken i.v.m. ingrepen om het beekdalbeheer duurzamer te maken (buffers, gradiënten, inzijging). Ook de bestaande bos- en natuurgebieden zijn buiten beschouwing gelaten. De NKK richt zich op de 'witte gebieden' (lees: niet-natuurgebieden).

Voor de hydrologische relaties tussen beekdalen en omliggende gebieden zijn van groot belang. De hoogte van de grondwaterstand en bijbehorende kweldruk; de invloed van bemesting op minerale rijkdom; ongewenste verdroging van hoger gelegen natuurgebieden, enz. Dat is een belangrijke motivatie om het landbouwgebied langs de oostzijde van het beekdal te bestemmen tot beheers- en natuurontwikkelingsgebied. Alle landbouwgebieden op de essen van Gasteren komen met voorrang voor buffermaatregelen in aanmerking (ook de Zuidesch).

De NKK is verder een zeer algemeen verhaal. Voor een goede beoordeling is een uitwerking op lokaal niveau noodzakelijk.

Landschapsvisie

Met de IKK werd ook de Landschapsvisie Drentse Aa gepubliceerd middels een kostbaar boekwerk. De visie op de landschapontwikkeling wordt enerzijds uitgesplitst naar de onderscheiden landschapseenheden: de beekdalen, de essen en de velden, en anderzijds naar diverse thema's. Uit de bijbehorende kaarten kunnen de voorgestelde maatregelen wel worden afgeleid, maar ze zijn niet in detail uitgewerkt.

Natuurfunctie

POP II functies

In de Landschapsvisie wordt ook verwezen naar de Integrale kansenkaart (IKK), bijvoorbeeld voor de toekomstige ontwikkelingskansen van de landbouw.

In de bovenlanden van het Gasterense Diep wordt de houtwalstructuur behouden. Twee nieuwe, natuurlijke bovenloopjes verbinden het afgesnoerde beekdal van Voorste en Achterste Veen weer met het Gasterense Diep. Voor de essen wordt behoud van de esrandbeplanting voorgesteld en ontwikkeling van gradiënten naar beekdal, veldontginning en Gastersche Holt (strubbenbosje). Een reconstructie van het heideveld is niet genoemd en evenmin uitbreiding van de Gasterse Duinen. Wel stelt de visie dat de wegbeplanting (lanen) tussen de dorpen behouden en versterkt moeten worden. Deze alleen onderbreken in passages door beekdalen.

Levend bezoekersnetwerk

Naast het beheersen van de recreatiemobiliteit wordt met de rapportage Levend bezoekersnetwerk (LBN) aangegeven dat ook het recreatiegedrag in brede zin een onderwerp van management moet zijn. Twee groepen worden onderscheiden: bewoners (dagelijkse recreatieomgeving) en bezoekers van het NBEL. Belangrijke constatering is dat men veronderstelt dat 60% van het dagrecreatieve bezoek voor rekening komt van inwoners tot 25 km rondom het NBEL, met name Assen en Groningen. Voor het NBEL wordt gestreefd naar een maximale, harmonieuze verweving van functies.

Gasteren leent zich voor een ontwikkeling als knooppunt in het netwerk, gezien de wandel- en fietsroutes, het horeca- en logiesaanbod en parkeervoorzieningen. De Gasterse Duinen zijn een bekend wandelgebied en er is vanuit het dorp een goede verbinding te leggen met het Balloërveld. De Brink is een 'strategisch startpunt', dat eisen stelt aan de uitstraling, (parkeer)ruimte en bewegwijzering van routes/locaties.

4.2 Gebiedsgericht beleid

Provinciaal Omgevingsplan II

In juli 2004 werd het Provinciaal Omgevingsplan Drenthe vastgesteld, inmiddels de tweede op rij. Het POP vormt enerzijds een vertaling van landelijk ruimtelijk beleid, anderzijds een kader voor beleid van lagere overheden, terreinbeherende organisaties, recreatieschappen enz. Belangrijk was de toetsing van het BIO-plan op het nieuwe POP, waarbij in het algemeen geen knelpunten werden vastgesteld.

Voor de ruimtelijke ontwikkelingskaart (groene- en blauwe infrastructuur) en de functiekaart (zoning van functies) zijn van belang voor de ruimtelijke ontwikkeling van Gasteren.

In principe geldt dat aan de landbouw beperkingen worden opgelegd in de zones III en IV. In zone V is landbouw in de vorm van agrarisch beheer mogelijk (functie natuur). Het hele dorpsgebied valt in de zone's IV en V (en een klein stukje VI). Om de dorpskom van Gasteren ligt een 'rode contour', die een uitbreiding na voltooiing van het jongste bestemmingsplan van de Bosakkers onmogelijk maakt.

SGB-Drentsche Aa en Elperstroom

Het NBEL Drentsche Aa en het SGB-gebied Drentsche Aa en Elperstroom overlappen elkaar grotendeels. Uit de naam blijkt al dat de zuidelijke begrenzing ligt ter hoogte van de

Box 3

Wat is gebiedsgericht beleid

Het sectoraal georganiseerde beleid van overheden maakt steeds meer plaats voor een integrale- en gebiedsgerichte aanpak. Vooral waar het vraagstukken van plattelandontwikkeling betreft. Dat kan alleen als er op rijks- en provinciaal niveau een beleid op hoofdlijnen wordt uitgezet, dat op regionaal- en lokaal niveau een eigen uitwerking krijgt.

Om die reden is de Stimuleringsregeling Gebiedsgericht Beleid (afgekort SGB) ontworpen, met daaraan gekoppeld budgetten voor uitvoeringsgerichte projecten. De provincie Drenthe heeft acht gebieden aangewezen waar deze regeling wordt ingezet. Eén daarvan is het stroomgebied van de Drentsche Aa en Elperstroom, waartoe Gasteren behoort. Het gebied overlapt het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa.

Voor het SGB-gebied is een Gebiedsplan geformuleerd met een Uitvoeringsprogramma voor vier jaar. Het gebiedsplan bevat geen nieuw beleid maar vat eigenlijk alle relevante beleidsbesluiten samen in de thema's rond landbouw, milieu, natuur en landschap, wonen en recreatie. In het uitvoeringsprogramma worden de doelstellingen vertaald naar (uiteindelijk) uitvoeringsgerichte acties en projecten.

De SGB-regeling loopt ten einde en zal na 2006 opgaan in een nieuwe algemene regeling Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG).

Akkerbouw op de es

dorpen Hijken en Elp. Het BIO-plan en SGB-Gebiedsplan zijn op elkaar afgestemd.

De Stimuleringsverordening Gebiedsgericht Beleid kent een andere financiering, met name vanuit de Europese Unie. In het uitvoeringsprogramma zijn nadrukkelijk geen doelen ter verbetering van de leefbaarheid opgenomen. Wel doelen die gericht zijn op het terugdringen van onveiligheid, milieuoverlast en verstoring.

LEADER+ Oost-Drenthe

Een ander Europees programma voor platteland vernieuwing is het LEADER+ programma. Eén van de twee gebieden in Drenthe strekt zich westelijk tot voorbij Anderen uit. Het programma kent ook leefbaarheidsthema's en sociale thema's (emancipatie, scholing), maar is op de eerste plaats bedoeld om economische achterstand regio's vooruit te helpen. Economische effecten moeten dus inzichtelijk worden gemaakt.

Landbouw

Als er één beleidsvorm van belang is voor de toekomstige ontwikkeling van het dorpsgebied Gasteren, dan is dat het Europees landbouwbeleid. In enkele studies van de Noordelijke Land- en Tuinbouworganisatie (NLTO) wordt een somber beeld geschetst voor de ontwikkeling van de landbouw in Drenthe, als gevolg van de afbouw van diverse prijssubsidies.

Het voortgaan op de bekende weg van kostenbesparing door schaalvergroting en innovaties is maar voor een heel klein deel van de bedrijven in het Drentsche Aa-gebied weggelegd. De anderen zullen het moeten zoeken in verbreding van de bedrijfsvoering in natuur- en landschapsbeheer, zorg en recreatie. Afgezien daarvan wordt ook vastgesteld dat de opvolgingsituatie sterk verslechtert, met name in de akkerbouw. Deze zorg wordt gedeeld door de boer(en) en de bewoners van Gasteren. Er zijn nog maar twee hoofdberoepers actief en hun bedrijfsontwikkeling wordt sterk bepaald door de planologische (natuur)functies. Desondanks ziet één van hen mogelijkheden in een verbreding van het akkerbouwbedrijf richting natuur- en landschapsbeheer, mits er een goede regeling en vergoedingen komen die op langere termijn continuïteit bieden.

Landinrichting

De Landinrichtingscommissie Drentsche Aa moet middels kavelruil- en demonstratieprojecten een bijdrage leveren aan verbetering van de landbouwstructuur, realisatie van de EHS en aan andere ruimtelijke doelstellingen voor het gebied. De commissie kan ook projecten uitvoeren, waarbij de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) ondersteuning bieden. Projecten worden overigens ook door de NLTO ingezet, vanuit hun taak als belangenbehartiger van de sector.

30 of 50 km/uur

4.3 Leefbaarheid

Verkeer

Het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan van Aa en Hunze dateert uit 2002 en werd voorafgegaan door een plan voor de categorisering van wegen. De wegen Oosteinde-Brink-Westeinde en de Oudemolense weg in Gasteren kregen toen een categorisering van voorlopige gebiedsontsluitingsweg, waarbij een maximumsnelheid geldt van 50 km/u binnen en 80 km/u buiten de kom. Wegen als de Gagels, De Hoek en Zandkampen kregen een regiem van een 30 km-zone, de erf-toegangsweg. De oversteekplaatsen in het dorp en de aansluitpunten van de vrijliggende fietspaden worden door de bewoners als onveilig genoemd. Het brede profiel van de 'door-gaande weg' nodigt uit tot een hoge snelheid, waarbij geen voorrang aan verkeer van rechts wordt verleend. Gedurende de projectuitvoering heeft de gemeente een herinrichtingsplan voor genoemde weg opgesteld, dat nu in uitvoering is (rioleringsplan, verkeersveiligheidsplan).

Toeristisch- en recreatief ontwikkelingsplan

De gemeente heeft een eigen toeristisch-recreatief beleidsplan opgesteld, met daarin veel aandacht voor de economische betekenis van deze sector. De potenties daarvan worden nog niet ten volle benut. Het specifiek toeristisch product ligt voor een groot deel besloten in het ervaren van de kwali-

teiten van het Drentse landschap. Het voorzieningenniveau sluit daar nog onvoldoende op aan. Er is een tekort aan dagrecreatieve attracties en aan grootschalige verblijfsaccommodaties. Deze voorzieningen kunnen echter niet overal aangeboden worden, juist in verband met de kwetsbaarheid van natuur en landschap.

In 2003 werd bekend dat er een groot verblijfsrecreatieproject in Rolde ontwikkeld zal worden, bekend onder de naam 'Hof van Saksen'. Gasteren kent zelf nauwelijks verblijfsrecreatieve voorzieningen. Voor het NBEL-gebied wil de gemeente alleen medewerking verlenen aan kleinschalige vormen van plattelandsrecreatie.

Accommodatiebeleid dorpshuizen

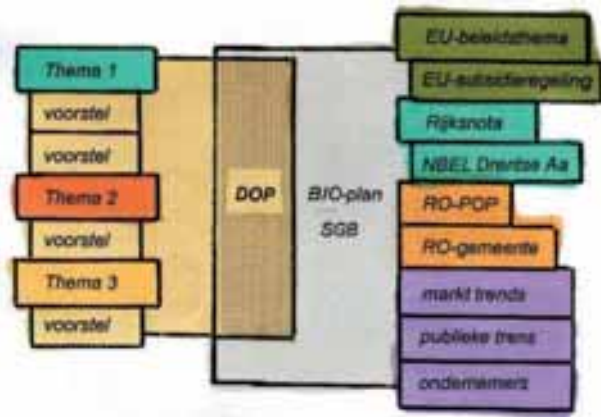
Nog maar kort geleden verscheen de gemeentelijke nota over het accommodatiebeleid. Dorpshuizen worden nog steeds gezien als een basisvoorziening voor dorpen, vooral als ontmoetingsplek en onderdak voor het verenigingsleven. De exploitatie van dorpshuizen door besturen van vrijwilligers wordt echter steeds moeilijker, door kostenstijgingen en toegenomen regelgeving. Daarom wordt er kritischer gekeken naar de benutting van dorpshuizen, de mogelijkheden van samenwerking (multifunctioneel) en naar de eigen verantwoordelijkheid van dorpshuisbestuur en bewoners. De problematiek is ook landelijk en provinciaal opgepakt.

Woonplan

De gemeente is vorig jaar gestart met de ontwikkeling van haar Woonplan. Dit plan is een voorwaarde om met de provincie te kunnen overleggen over de verdeling en bouwfaserings van de contingenten woningen. Allerlei organisaties, waaronder die voor dorpsbelangen, is gevraagd om hun behoeften kenbaar te maken. Tegelijkertijd zijn in veel dorpen de bouw mogelijkheden zeer beperkt, als gevolg van restrictief ruimtelijk beleid. Op landelijk niveau is de discussie gaande om de mogelijkheden voor bouwen in het buitengebied te verruimen. Voorlopig laat het POP II dit niet toe.

Voorzieningen

Gasteren heeft vergeleken met de omliggende dorpen Anderen en Anloo en Oudemolen relatief weinig voorzieningen. Dorpshuis 'De Gasterije' biedt een goede sportaccommodatie, maar nauwelijks mogelijkheden voor vergaderingen of cursussen. De pannenkoekenboerderij 'Brinkzicht' heeft een verzorgende functie voor een wijde regio, is geen café en geen ontmoetingsplaats voor bewoners. In het dorp zijn de laatste jaren diverse winkeltjes en bedrijven ontstaan, die echter voor bewoners minder van betekenis zijn. Een kleine supermarkt, bakker, café enz. worden gemist, ook al is er een rijdende winkel. Er is een goede OV-verbinding met Assen en Groningen. Op de brink is ook het opstappunt voor de Magic Schoolbus.

Drukke bij Brinkzicht

Confrontatie

Het Lokale Programma wordt geconfronteerd met het Gebiedsprogramma. Daaruit volgt een overzicht van de knelpunten en overeenkomsten. Door een afweging en ruimtelijke vertaling komt de werkgroep tot een Dorpsomgevingsplan.

5.1 Inbreng vanuit de streek

Het Lokale Programma is enerzijds gebaseerd op de uitkomsten van het belevingsonderzoek. Anderzijds is het vaak ook een stellingname in ruimtelijke ontwikkelingen waaraan besluiten van gemeente of provincie ten grondslag liggen. Voor het Dorpsomgevingsplan vormen besluiten tot instelling van het NBEL Drentsche Aa of realisatie van de EHS een vast kader. Maar ook bij een nadere uitwerking van gebiedsgericht beleid, in samenwerking met betrokken partijen, kan het mis gaan.

Niet alle belangen zijn verenigbaar, niet alle overleg is open en machtsvrij. De werkgroep DOP en Dorpsbelangen Gasteren hebben vooral moeite met de recreatieve ontwikkeling in het bestuurlijk concept (NBEL, BIO-plan) en de gevolgen ervan voor de dagelijkse woonomgeving in de dorpskom. Daarnaast willen zij meer inbreng in het beheer van de natuurgebieden. In de confrontatie van het Lokale Programma met het Gebiedsprogramma zijn de knelpunten en overeenkomsten op een rij gezet.

5.2 Knelpunten

Beheerste ontwikkeling van het recreatielandschap

- Recreatie wordt in het NBEL een belangrijke economische functie. De ontwikkeling van Gasteren als knooppunt zal leiden tot meer bezoekers, terwijl de bewoners aangeven dat het nu al (te) druk is.
- Er wordt een uitbreiding van de parkeervoorzieningen voorgesteld bij de brink en aan de rand van de dorpskom. De huidige parkeeroverlast bij de brink moet volgens bewoners juist opgevangen worden door een betere voorziening elders, nabij de wandelgebieden.
- Een verdere ontwikkeling richting natuur, en minder landbouw, leidt tot een minder afwisselend landschap. De enkele hoofdberoepers én de hobbyboeren worden nu te weinig betrokken bij het natuur- en landschapsbeheer.
- Het ontwikkelingsperspectief voor het NBEL-Drentsche Aa dient ecologisch én economisch duurzaam te zijn. Het IKK laat maar weinig ontwikkelingskansen voor de landbouw. De interesse voor agrarisch natuurbeheer is bij zeker één boer in Gasteren aanwezig, maar de beheerregeling en -vergoeding zijn nog onvoldoende.
- Er is een spanningsveld tussen de ontwikkeling van recreatieve voorzieningen en de hoge woonkwaliteit die bewoners aan hun dorpsgebied toekennen.

Geen verdichting gewenst

Saamhorigheid

Verbetering van de kwaliteit van de woonomgeving

- Het GVVP Aa en Hunze kent aan de doorgaande route Westeinde-Brink-Oosteinde een verkeersfunctie toe, die het inrichten van de wegen op verblijfsfuncties moeilijk maakt. Het sluiptverkeer Assen-Veendam wordt niet ontmoedigd. De snelheid blijft te hoog.
- Ondanks de inspanningen om delen van het NBEL autoluw te maken, blijven recreanten vooral met de auto naar de wandelgebieden rijden.
- Het aanbod aan voorzieningen in Gasteren is maar ten dele te sturen door bewoners. Ook in een directe relatie, zoals bij de Magic Schoolbus, blijft 'marktwerking' spelen. De bijdrage zou volgens ouders te hoog zijn.
- Na voltooiing van de Bosakkers zijn er geen nieuwbouwlocaties meer. Verdichting binnen de dorpskom wordt ook door bewoners afgewezen. Verbouwing van bestaande woonboerderijen is op dit moment (te) kostbaar.

Versterking van de saamhorigheid

- Gasteren worstelt met een veranderende dorpsamenleving, waarin saamhorigheid steeds minder vanzelfsprekend is.
- In het verenigingsleven zijn ook verschuivingen gaande. Er wordt vaker 'buiten de deur gegeten', omdat daar een beter of specifiek aanbod is. Ook Dorpsbelangen stelt vast dat er te weinig betrokkenheid van bewoners is bij hun werk.

- Aan de exploitatie van het dorps huis worden hogere eisen gesteld, door overheden (voorschriften) en door gebruikers (activiteiten en accommodatie). Meer professionaliteit bij bestuurders en vrijwilligers is vereist.

5.3 Overeenkomsten

Beheerste ontwikkeling van het recreatielandschap

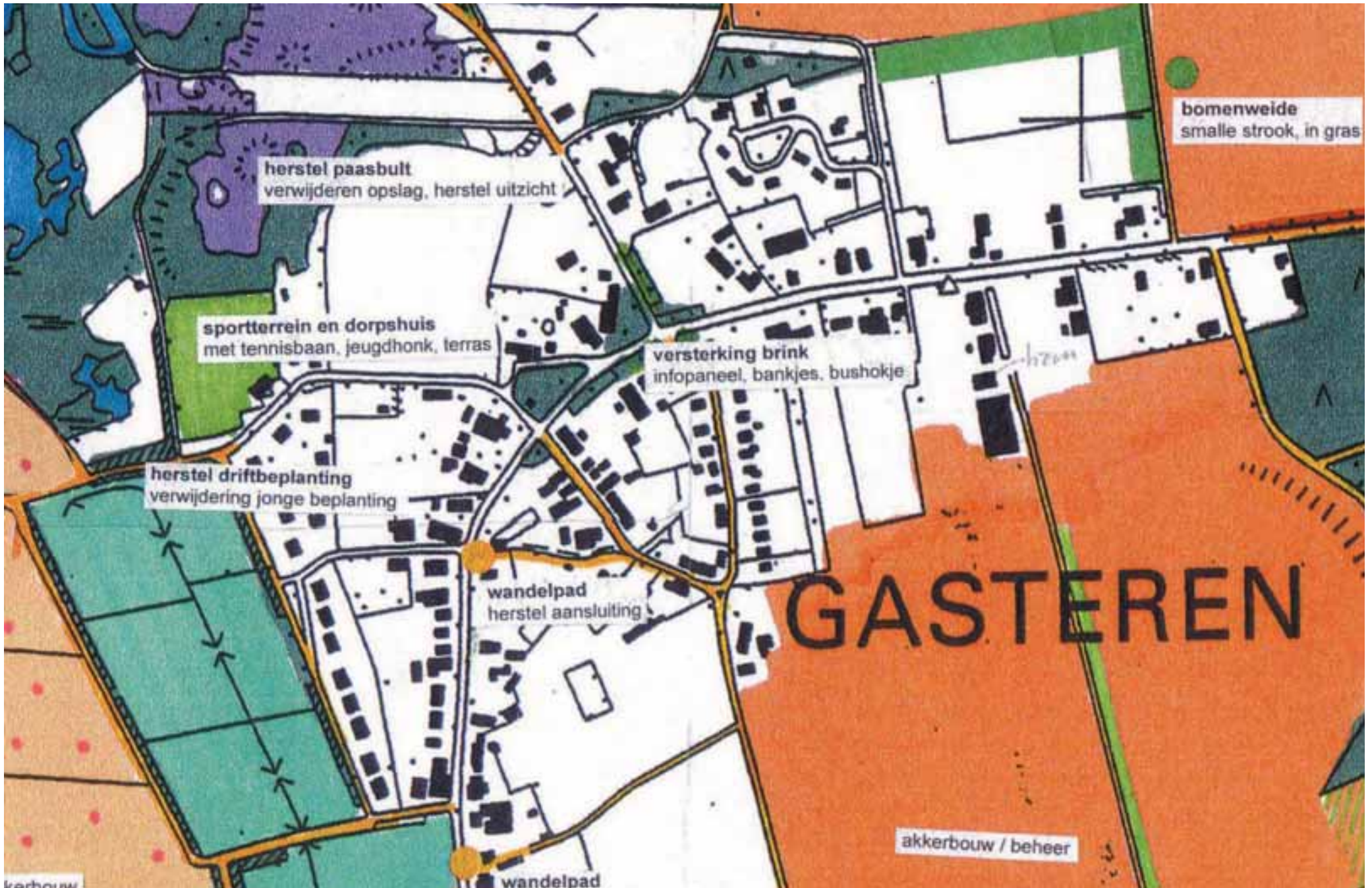
- Het overheidsbeleid wil in het NBEL vooral de kleinschalige plattelandsrecreatie stimuleren. Een grote toestroom van recreanten zou ook ten koste gaan van kwetsbare natuur.
- Het Plan van Aanpak Levend bezoekersnetwerk pleit voor de ontwikkeling van Gasteren als knooppunt, met nieuwe activiteiten en voorzieningen. Daar kunnen specialistische winkels invulling aan geven.
- Terreinbeherende organisaties als HDL en SBB hebben aangegeven inbreng van bewoners bij het uitwerken van beheerplannen serieus te nemen. De taakstelling vanuit de EHS staat overigens niet ter discussie.

Verbetering van de kwaliteit van de woonomgeving

- Gasteren wordt in het beleid aangemerkt als waardevol esdorp. Ook in het omringende gebied gelden bepalingen die veel ingrepen die de woonkwaliteit aantasten niet toelaten.
- De ontwikkeling van de brink als pleisterplaats voor recreanten sluit aan op de behoefte van bewoners om deze in te richten als ontmoetingsplaats.
- De gemeente heeft inmiddels een herinrichtingsplan uitgewerkt, waarin veel wensen van de verkeerscommissie zijn overgenomen. De snelheidslimiet blijft een probleem.
- Gasteren beschikt over een relatief uitgebreid netwerk aan wandelpaden. Het oplossen van knelpunten kan rekenen op beleidssteun. Er wordt melding gemaakt van een betere wandelverbinding met Anloo.

Versterking van de saamhorigheid

- Er is politieke belangstelling voor vernieuwingen in de exploitatie van dorps huizen richting multifunctionele centra. Daarbij horen ook de budgetten voor onderzoek en pilot-projecten. Het dorps huis bestuur heeft al ideeën voor een verbetering van de functionaliteit.
- Als het er echt op aan komt, zijn bewoners wél actief en betrokken bij hun dorp.

Eerste concept-DOP

Dorpsomgevingsplan

LBN-kaartbeeld

Overstappen op de fiets

Het Dorpsomgevingsplan Gasteren wordt beschreven aan de hand van de drie thema's uit het Lokale Programma. De bijbehorende overzichtskaart is bijgevoegd achterin dit rapport. Allereerst de voorstellen die betrekking hebben op de toenemende betekenis van het dorpsgebied voor de recreatie en natuurontwikkeling. Vervolgens de kwaliteit van de woonomgeving, met name de verkeersveiligheid, en tenslotte de versterking van de saamhorigheid binnen de dorpsgemeenschap.

6.1 Een beheerste ontwikkeling van het recreatielandschap

Woonomgeving versus recreatieomgeving

Uit het belevingsonderzoek is duidelijk geworden dat de bewoners het dorpsgebied als woonomgeving hoog waarderen. Het is een gevarieerd landschap, in het algemeen goed toegankelijk en biedt allerlei mogelijkheden voor wandelen en fietsen. Het natuurgebied De Gasterse Duinen is daarin van bijzondere betekenis, maar ook het beekdal en het gebied rond het Voorste- en Achterse veen.

Er is een toenemend aantal recreanten dat in het weekend De Gasterse Duinen opzoekt. Naast de zondag wordt geleidelijk ook op de zaterdag de drukte aan wandelaars door de bewoners gemeden.

Zij kiezen ervoor om op andere momenten of in andere delen van het dorpsgebied te wandelen.

Bezoekers komen naar het dorp met de eigen auto en parkeren deze steeds vaker in de kom of langs de Oudemolenseweg, waar sprake is van enig toezicht. De pannenkoekboerderij wordt ook gebruikt als uitvalsbasis voor wandel- of fietstochten, met als gevolg dat in de directe omgeving een parkeerprobleem is ontstaan. In het Gebiedsprogramma wordt Gasteren genoemd als knooppunt in het wandel- en fietspaden netwerk, dat verder ontwikkeld dient te worden. De bewoners van Gasteren zien deze ontwikkeling naar een recreatielandschap met reserve tegemoet, omdat teveel bezoekers en bijbehorende (parkeer)voorzieningen in het dorp afbreuk doen aan de woonkwaliteit.

Spreiding van de recreanten

Het natuurgebied De Gasterse Duinen is een alom bekend wandelgebied. De eigenaar, Het Drentse Landschap, zegt geen aanleiding te zien voor een bijstelling van het beheerplan, bijvoorbeeld door meer regulering van de recreatie of de verwerving van aanliggende gronden. Wel is uitbreiding van de parkeervoorziening misschien noodzakelijk.

De bewoners stellen wél voor om de recreatiedruk af te leiden naar andere delen van het dorpsgebied, zodat De Gasterse Duinen worden ontzien. Ook kan door aanpassingen in het voorzieningenaanbod de overlast worden beperkt.

Gasterse Duinen en parkeerplaats

Ammoniakkaart

Akkerrandbeheer

- Een goede ontsluiting van het beekdal en van de Zuidesch voor wandelaars, met aandacht voor een gevarieerde landschapsbeleving.
- Opvang van de recreanten aan de rand van het dorp langs de invalswegen vanuit Assen en Anloo (toegangspoort) door de inrichting van sobere parkeervoorzieningen, verbetering en uitbreiding van het wandelnetwerk, en een goede bewegwijzering.
- Beperkte uitbreiding van de capaciteit van de parkeervoorziening bij De Gasterse Duinen, om het groeiend aantal bezoekers daar op te vangen.

Bezoekers van de dorpskom van Gasteren, met name de pannenkoekboerderij, moet een toereikende parkeervoorziening geboden worden. Het lukraak parkeren in de berm wordt tegengegaan door een betere voorziening op het erf van de pannenkoekboerderij (gastheerschap) en een beperkte uitbreiding van het aantal parkeervakken langs de Oudemolenseweg. Een informatiepaneel op de brink kan bezoekers die met het openbaar vervoer komen wegwijzen in dorpskom en buitengebied.

Minder boeren, minder variatie

Naast een toenemende betekenis voor de recreatie krijgt het dorpsgebied steeds minder betekenis als agrarische productieruimte. Een groot deel van het dorpsgebied maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), er liggen claims tot

vererving van buffergebieden en de zogenoemde Ammoniakkaart maakt een agrarische bedrijfsontwikkeling in Gasteren vrijwel onmogelijk. Het aantal hoofdberoepsbedrijven is zeer gering, terwijl ook het areaal bewerkt door nevenberoepsbedrijven en hobbyboeren relatief beperkt is. Driekwart van het dorpsgebied van Gasteren heeft een natuurfunctie. De bewoners vrezen dat het verdwijnen van de boeren zal leiden tot verlies aan variatie in het landschap en daarmee aan kwaliteit als woonomgeving. Naast natuurlandschappen moeten er ook delen agrarisch cultuurlandschap overblijven, beheerd door (hobby)boeren.

- De overgebleven hoofdberoepsbedrijven ondersteunen in hun bedrijfsontwikkeling, met respect voor hun eigen ambities. Zij zijn gelegen aan het Oosteinde, op de Zuidesch (akkerbouw) en op de veldontginning (weidebouw).
- De groep hobbyboeren intensiever betrekken bij het natuurbeheer, in de beekdalen maar ook in de recent door Staatsbosbeheer verworven gronden (veldontginningen) tussen De Gasterse Duinen en het beekdal.
- Inbreng van de bewoners bij de uitwerking van beheerplannen voor de betreffende natuurgebieden, om de door hen gewenste variatie in het landschap te bewaken.

Ontwikkeling van de Zuidesch

De Zuidesch wordt in de Integrale Kanskaart (IKK) aangeduid als kansrijk voor landbouw met landschap- en natuurbeheer. De akkerbouwer die deze esgronden bewerkt, toont belangstelling om daaraan invulling te geven. Hij heeft echter in het recente verleden teleurstellende ervaringen gehad als gevolg van voortdurende veranderingen in de regeling Programma Beheer. Desalniettemin is in het Dorpsomgevingsplan een voorstel voor agrarische beheer van de Zuidesch opgenomen:

- De verkaveling wordt kleinschaliger en het bouwplan gedifferentieerder. Daarmee wordt de belevingswaarde voor recreanten en bewoners ook vergroot.
- De structuur kan worden geënt op de situatie van vóór de ruilverkaveling, maar ook op de vereiste rentabiliteit van gewassen (soort, oppervlakten, rotatie).
- Akkerrandenbeheer en de inrichting van een wildakker zijn gekoppeld aan een wandelnetwerk. In de zuidwesthoek is een uitzichtpunt, met bankjes, ingericht. Nieuwe kavelpaden / wandelpaden zijn onverhard. De centrale ontsluiting behoudt voorlopig de asfaltverharding, ook in verband met de fietsroute.
- Een nieuwe parkeerplaats in het particulier bos aan het Oosteinde krijgt een directe verbinding met dit wandelnetwerk.

Box 4

Wat is agrarisch (natuur)beheer

Het Programma Beheer dat sinds 2000 van kracht is omvat twee subsidieregelingen voor het onderhoud van natuur en landschap binnen en buiten de zogenoemde Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

- De Regeling natuurbeheer, voor de gebieden met de hoofdfunctie natuur
- De Regeling agrarisch natuurbeheer, voor die met de hoofdfunctie landbouw

Het is met name de bedoeling geweest om particulieren meer bij het natuurbeheer te betrekken en beheerdoelen en -middelen beter te koppelen.

De aangewezen natuurgebieden van de EHS komen op termijn in eigendom van particuliere terreinbeherende organisaties als Staatsbosbeheer (zone V en VI). Als bij het beheer door deze organisaties (hobby)boeren worden betrokken is er geen sprake van agrarisch natuurbeheer, maar van uitbesteding van werkzaamheden. De vergoeding voor het uitgevoerde beheer in het kader van de Regeling natuurbeheer gaat naar de terreinbeherende organisatie.

De gebieden binnen en buiten de EHS waar sprake is van gelijkwaardige functies landbouw en natuur worden gronden niet actief verworven (zone III en IV). Het particulier beheer van natuur en landschap kan hier plaatsvinden zonder de functie landbouw te wijzigen. Als (hobby)boeren of andere particulieren dit doen in het kader van de Regeling agrarisch natuurbeheer, dan leveren zij een beheerprestatie tegen een vaste vergoeding.

Diepje

Heideveld

De akkerbouwer stelt als voorwaarden een duurzame regeling en vergoeding voor het beheer. Naar verwachting zal hij ook aanpassingen in de bedrijfsuitrusting moeten doorvoeren. Voor nieuwe gewassen zal een afzet gevonden moeten worden, bijvoorbeeld via Drents Goed of een deelmarkt (brouwerij, veevoerproducent). Verder rekent hij op ondersteuning vanuit de bevolking, omdat hij deze stap mede doet als reactie op hun wensen.

Ontwikkeling van het overgangsgebied Staatsbosbeheer

Het gebied tussen De Gasterse Duinen en het beekdal hebben een natuurfunctie en maken deel uit van de EHS. Het grootste, noordelijke deel was in gebruik bij akkerbouwers, maar is inmiddels ook verworven door Staatsbosbeheer. Enkele kleine percelen aan het Aolstalpad zijn nu nog in eigendom bij particulieren. Recent is een onderzoek naar de beheermogelijkheden van dit overgangsgebied uitgevoerd. In het algemeen wil Staatsbosbeheer hier een parkachtig landschap ontwikkelen, waarvan delen met heide of bloemrijk grasland. De percelering verdwijnt, hoogteverschillen worden geaccenteerd en mogelijk worden grote grazers ingezet. De bewoners zijn ingegaan op de uitnodiging van de heer Post van Staatsbosbeheer om hun ideeën in te brengen.

- De afwisseling in openheid en beslotenheid moet behouden blijven, ook bij een ontwikkeling naar een parkachtig

landschap. Dus uitzichten en doorzichten, tot op het beekdal.

- De percelering van het stuk zuidelijk van het Aolstalpad handhaven, evenals van een stuk noordelijk ervan. Percelering is een vereiste voor hobbyboeren, als deze bij het beheer worden betrokken. Deze begrazing levert een ander beeld op dan bij begrazing door Schotse hooglanders in ongeperceleerd land.
- De ontsluiting voor wandelaars om en dóór het overgangsgebied verbeteren. Vooral een doorsteek aan de noordzijde wordt dringend aanbevolen.
- Het slechten van landschapselementen (houtwallen) of opheffen van wegen dwars op de gradiënt wordt afgewezen, vanwege de belevingswaarde.

Ook voor de groep hobbyboeren geldt dat er sprake moet zijn van een duurzame regeling en vergoeding voor het beheer. Op dit moment is er echter ook nog geen inzicht in het aantal belangstellende hobbyboeren en ontbreekt het aan lokale organisatie. Er worden initiatieven genomen, om dit te verbeteren. Aansluiting bij Drentse MAat lijkt een goede mogelijkheid.

Verkeersplan Gasteren

Verkeersplan in uitvoering

6.2 Verbetering van de kwaliteit van de woonomgeving

Hoge woonkwaliteit

Eerder werd bij de ontwikkeling van de recreatie al vermeld dat de bewoners hun woonomgeving hoog waarderen, vooral vanwege de landschappelijke variatie (rust, ruimte, groen, natuur). Deze woonomgeving komt echter onder druk te staan bij een te groot aantal recreanten en bijbehorende voorzieningen.

In het Dorpsomgevingsplan worden voorstellen gedaan om de woonkwaliteit te verbeteren, vooral door het terugdringen van bestaande overlast en door het beheersbaar houden van de toekomstige recreatieve ontwikkeling. Daarnaast zijn er enkele losstaande voorstellen die betrekking hebben op activiteit van winkeltjes (als woonkwaliteit), speelvoorzieningen voor de jeugd en op de nieuwbouw.

Terugdringing verkeersoverlast

Gasteren ligt in de route Assen – Annen – Veendam en heeft om die reden te maken met pieken in het woon-werk verkeer. In het verkeersbeleid wordt dit verkeer echter geacht de route over de auto(snel)wegen N33 en N34 te nemen en verblijfsgebieden als rond Gasteren te ontzien. In dat netwerk zorgen enkele knelpunten, zoals de Europaweg in Assen en de rotonde Gieten, ervoor dat er sprake blijft van sluipver-

keer. Er wordt ook toenemend vracht- en landbouwverkeer door Gasteren opgemerkt.

Een ander aspect is de hoge snelheid van automobilisten op deze route, met name in de kom. Het levert verkeersonveiligheid en geluidsoverlast op. In het belevingsonderzoek werd de verkeersoverlast als een belangrijk probleem genoemd, dat met voorrang opgelost dient te worden.

Een door Dorpsbelangen ingestelde Verkeerscommissie heeft dan ook in 2003 een verkeersplan opgesteld, dat gezien kan worden als een projectinitiatief dat nauw verbonden is met het Dorpsomgevingsplan. Op hoofdlijnen wordt het verkeersplan integraal overgenomen:

- Herziening van de categorisering van wegen, waarbij de wegen worden aangeduid als erfdoegangswegen. Snelheidslimieten van 30 km/u binnen en 60 km/u buiten de kom.
- Ontmoediging van het woon-werk verkeer, dat de route via de N33 en N34 moet nemen en niet 'binnendoor'. De knelpunten in dat netwerk oplossen.
- Herziening van de voorrangregeling op de kruising. Er wordt geen voorrang verleend, door het grote snelheidsverschil van weggebruikers.
- Veilige fietsoversteeken en -aansluitingen, snelheidbeperkende maatregelen, verplaatsing van komborden (overzicht), betere en aangepaste verlichting.
- Inrichtingsmaatregelen passend in het dorpskarakter van Gasteren.

Integratie verkeersplan met rioleringsplan

De gemeente Aa en Hunze had in dezelfde periode aangegeven de riolering op Westeinde en Oosteinde te gaan vervangen (vernieuwing en ontkoppeling). In het herinrichtingsplan werden ook de verkeersmaatregelen opgenomen, vermeld in het uitvoeringsprogramma Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan (GVVP), alsmede de inbreng van de Verkeercommissie. Veel voorstellen uit het verkeersplan zijn naar het oordeel van de Verkeerscommissie ook overgenomen. Op belangrijke onderdelen wijkt het herinrichtingsplan echter af.

- De categorisering van wegen is niet herzien. Slechts op het traject bij de brink wordt 30 km/u ingesteld. Het bezwaar van de bewoners hiertegen (informatieavond) is door de raadscommissie niet gehonoreerd.
- De voorrangregeling op de kruisingen blijft ongewijzigd. Verkeersremmende maatregelen moeten wel het verlenen van voorrang ondersteunen.
- De komborden en daarmee de fietsaansluitingen blijven op de huidige plek (nog in discussie). Met de snelheidslimiet van 50 km/u ter plaatse wordt de veiligheid van fietsers niet verbeterd.

Voorstellen die betrekking hebben op de verbetering van de regionale verkeersafwikkeling vallen ook buiten het kader van het herinrichtingsplan. De gemeente motiveert echter de ongewijzigde categorisering wél vanuit de ontsluitingsfunctie die de weg Assen – Annen heeft voor woon-werk verkeer.

Box 5

Hoe bereik je draagvlak

Een DOP dat zich uitsluitend beperkt tot een ruimtelijke vertaling van de voorstellen uit het Lokale Programma zal kunnen rekenen op veel draagvlak onder bewoners. Immers, zij zien hun wensen zonder meer terug in het plan. Een DOP dat zich volledig voegt naar de gestelde kaders en ontwikkelingen uit het Gebiedsprogramma zal enthousiast begroet worden door beleidsmakers. Zij zien in het DOP een lokale uitwerking van hun ambities.

De confrontatie tussen het Lokale Programma en het Gebiedsprogramma is voor beide 'partijen' een vorm van bewustwording. Bewoners zien wat er allemaal op hun gebied afkomt, meestal onvermoed en ongewenst. Beleidsmakers krijgen te maken met bewonerswensen, waaraan zij in de plannen niet of anders tegemoetkomen. In de daarop volgende discussie moeten de 'partijen' elkaar zien te vinden, door de knelpunten op te lossen en de overeenkomsten uit te buiten.

Het gaat om het bereiken van een maximaal draagvlak voor het Dorpsomgevingsplan. Schematisch weergegeven in de overlap tussen beide programma's. Een DOP blijft echter op de eerste plaats een document van de bewoners. De uitvoeringskansen van de voorstellen zijn te vergroten door een strategische omgang met het Gebiedsprogramma. Het is aan de bewoners en hun dorpsbelangenorganisatie om aan te geven hoe ver ze daarin willen gaan.

Een effect van de uitwerking van een Dorpsomgevingsplan is dat bewoners stellen voortaan in een vroeger stadium bij de voorbereiding van het Gebiedsprogramma te worden betrokken. Een deel van de knelpunten komt voort uit een te laat ingezet overleg hierover.

Nieuwe P-plaatsen buiten de kom

Recreatief verkeer

In het Dorpsomgevingsplan worden voorstellen gedaan tot een betere afwikkeling van het recreatief verkeer. Recreanten die willen wandelen of fietsen in de dorpsomgeving, maar daarvoor met de auto arriveren, moeten opgevangen worden in het bestemmingsgebied. Er worden drie 'wandelgebieden' onderscheiden.

- Wandelaars in het beekdal van het Gasterense Diep worden opgevangen met een nieuwe parkeervoorziening, nabij de mobiele snackbar. De voorziening ligt daarmee aan een knooppunt van routes. Het krijgt een landschappelijke beplanting, aansluitend op het bestaande bosje.
- Wandelaars voor de omgeving Zuidesch en Gastersche Holt worden opgevangen met een nieuwe parkeervoorziening in het particuliere bos aan het Oosteinde. Vanuit deze voorziening zijn ook korte wandelverbindingen naar het beekdal van het Anloër Diepje en naar de Noordesch.
- De huidige parkeervoorziening in De Gasterse Duinen blijft de belangrijkste voor recreanten die in het noordelijk deel van het dorpsgebied willen wandelen. De capaciteit moet op de behoefte worden afgestemd en het parkeren op verschillende plekken langs de Oudemolense weg ontmoedigd. De parkeervoorziening in het bos nabij het Oudemolensche Diep is overigens ook bruikbaar voor bezoekers vanuit Assen-Ubbena.

Recreanten die Gasteren zelf willen bezoeken of de dorpskom op doortocht passeren zullen hun verkeersgedrag moeten aanpassen aan de verblijfsfuncties en woonkwaliteit.

- Een gepaste snelheid en oog voor wandelaars en fietsers op de rijbaan.
- Gebruik maken van de bewegwijzerde en ingerichte parkeervoorzieningen, nabij de brink aan de Oudemolense weg. De huidige parkeervakken worden daartoe uitgebreid tot maximaal twintig.
- Deze voorziening is ook bedoeld voor bezoekers van de pannenkoekboerderij, om het lukraak parkeren in de bermen te voorkomen.
- Er moet op worden toegezien dat niet wordt geparkeerd op de brink. De boermarkte wil liever geen fysieke maatregelen als paaltjes en zwerfkeien om dit tegen te gaan. Daarom is actieve medewerking van de eigenaar van de pannenkoekboerderij vereist.

Tot het recreatief verkeer behoren natuurlijk ook de wandelaars en fietsers. Gasteren ligt op een knooppunt van verschillende routes, waarin delen van het Westeinde of Oosteinde zijn opgenomen. Dat betekent een vermenging met recreatief autoverkeer en oversteekbewegingen op met name de kruising van de Oudemolense weg. Het ligt voor de hand om infoborden of een pleisterplaats nabij die kruising en de aanliggende parkeervakken in te richten.

Doorsteek voorbeeld

Dorpsommetje

Activiteit rondom nieuwe winkeltjes

In de loop der jaren is, afgezien van een rijdende winkel, de middenstand voor de dagelijkse levensbehoeften verdwenen. In plaats daarvan zijn nieuwe, meer specialistische winkeltjes en bedrijven ontstaan. Die bedrijvigheid wordt door de bewoners positief gewaardeerd. In het belevingsonderzoek wordt gesteld deze ontwikkeling te ondersteunen, omdat dit tot meer 'activiteit' in het dorp leidt. De enige bedenking die ertegen bestaat is de mogelijke parkeeroverlast door klanten, die hun auto in de wegbermen zetten. Daarom moet bij een vergunningverlening ook de geboden parkeervoorziening beoordeeld worden.

In het Dorpsomgevingsplan worden verder geen concrete voorstellen gedaan voor de aard van de nieuwe winkeltjes en bedrijven.

Dorpsommetjes

Het dorpsgebied van Gasteren kent een relatief fijnmazig netwerk aan wegen en paden. Toch zijn in het belevingsonderzoek een aantal knelpunten opgesomd, die daarna in een project Dorpsommetjes Gasteren zijn aangepakt. De voornaamste knelpunten betreffen ontbrekende aansluitingen, onder meer richting De Heest en Oudemolen, trajecten die niet het hele jaar door goed begaanbaar zijn, en trajecten waar sprake is van verkeersonveiligheid. In overleg met

Staatsbosbeheer zijn uitbreidingen in het netwerk en oplossingen voor knelpunten uitgewerkt. Extra aandacht kregen de aansluitingen op het netwerk van Anderen en Anloo, vanuit de wens om een drie-dorpen-wandeling te kunnen maken.

De knapzakroute Gasteren is als één van de eerste routes herzien en vormgegeven volgens een nieuwe opzet. Deze route is in tegenstelling tot het netwerk van Dorpsommetjes vooral gericht op recreanten in het dorpsgebied en beschreven in een boekje.

In het Dorpsomgevingsplan zijn de resultaten van het project Dorpsommetjes verwerkt, maar ook nieuwe voorstellen opgenomen.

- Een alternatief voor het pad parallel aan de Oudemolense weg, middels een doorsteek in het nieuwe 'parkachtig heidelandschap' tussen de Gasterense Duinen en het beekdal. Dit gebied kan ook nog beter ontsloten worden met wandelpaden naar het beekdal.
- Een ander nieuw voorstel is een wandelpad rondom de Noordesch, met een aansluiting op het netwerk in het beekdal van het Anloër Diepje. Daarmee ontstaat een meer rechtstreekse wandelverbinding tussen Gasteren en Anloo, buiten de bestaande verbinding over de weg.

Box 6

Wat is een dorpsommetje

Het agrarisch werklandschap transformeert tot een woonlandschap, waarin boeren, natuur en andere bewoners deel uitmaken van een decor.

Recreatie in de directe woonomgeving, informeel en kleinschalig, neemt aan betekenis toe. Daartoe dient de omgeving voldoende ontsloten te zijn, zodat deze toegankelijk en beleefbaar is. En daar schort het aan. Een 'dorpsommetje' maken is niet vanzelfsprekend.

Het netwerk aan paden, stegen, kaden en doorsteken uit vroeger tijd is o.m. door markescheiding, ruilverkaveling en intensiever grondgebruik deels verloren gegaan. Ook natuurontwikkeling leidt vaak tot minder toegankelijkheid.

Door een historische studie van het dorpslandschap wordt het oorspronkelijke netwerk eerst in kaart gebracht. Delen ervan zijn nog intact, andere verdwenen, terwijl er ook nieuwe verbindingen zijn ontstaan. Het netwerk wordt vervolgens beoordeeld op zijn recreatieve- en sociale betekenis voor bewoners. Belevingswaarde, aanleiding tot ontmoeting, het comfort en veiligheid zijn hierbij aandachtspunten. Ook kan er sprake zijn van een belangenconflict met particuliere eigenaren en gebruikers.

Door het oplossen van knelpunten en aanbrengen van nieuwe verbindingen kan het netwerk worden verbeterd. De medewerking van grondeigenaren is een vereiste en wordt meestal ook verkregen als het netwerk niet publiek bekend wordt gemaakt.

Dorpsrand Bosakkers

Nieuwbouw en verbouw

Nog niet alle kavels uit verkavelingsplan aan de Bosakkers zijn uitgegeven. Dit leidde tot een discussie over de vraag voor wie er gebouwd zou moeten worden. De voorkeur gaat uit naar uit het dorp afkomstige starters en senioren, zowel in de koop- als huursector. De huidige nieuwbouw van de Zandkampen en Bosakkers dient beter ingepast te worden. Langs de oostzijde is een rij lindes aangeplant, die uiteindelijk de bebouwingsrand wat zal breken. Beter is het om zowel langs de oost- als noordzijde een strook grond te reserveren voor de aanplant van minimaal een dubbele rij bomen (boomweide), zonder onderbeplanting. Zo blijft er uitzicht onder de boomkronen door over de Noordsch. Een strook boermarkerground bezet met kerstdennen (Fijnspar) langs de Zandkampen, komt voor deze beplanting ook in aanmerking. In Gasteren zijn op de langere termijn de nieuwbouwmogelijkheden beperkt, als bestaande open kampjes niet verdicht mogen worden. Om die reden moet de mogelijkheid voor verbouw en splitsing van bestaande boerderijen tot meerdere wooneenheden onderzocht worden. Ook hier geldt weer, met een voorkeur voor starters en senioren.

Jeugdvoorziening

Voorzieningen voor de jeugd

Er is de laatste jaren behoefte ontstaan aan een voorziening voor de oudere jeugd in Gasteren, vooral om elkaar te treffen. Nu functioneren een keet op particulier erf en een kleine manege als trefpunt. Enkele jaren geleden was er sprake van een huttencomplex die deze functie had, maar in onbruik raakte en is opgeruimd. De vraag is dus eigenlijk of dergelijke voorzieningen als vanzelf ontstaan of dat deze structureel geboden moet worden.

Het dorpsbestuur wil in ieder geval kijken of de mogelijkheden in en bij het dorpsbestuur uitgebreid kunnen worden. Er is nu reeds een basketbalplek die ook als trefpunt geldt. Een overdekte buitenplek of een eigen ruimte in het dorpsbestuur ontbreekt en lijkt ook nauwelijks haalbaar, maar wordt als idee meegenomen in de planontwikkeling voor het dorpsbestuur.

In Anloo is een jeugdsoos in het dorpsbestuur ondergebracht, die ook nadrukkelijk bedoeld is voor de jeugd uit Anderen en Gasteren. Een aantal jongeren kent elkaar van de basisschool, maar ook wordt vastgesteld dat vriendschappen sterk veranderen als verschillende middelbare scholen worden bezocht.

6.3 Versterking van de saamhorigheid

Naar een nieuwe identiteit

Gasteren heeft een ontwikkeling doorgemaakt van agrarisch dorp naar woon- en recreatiedorp, en loopt daarin voor op Anloo en Anderen. Dat heeft zijn weerslag in de onderlinge betrokkenheid, op het verenigingsleven en op gezamenlijke activiteiten. In een Dorpsomgevingsplan kunnen ruimtelijke voorstellen een gewenste ontwikkeling ondersteunen, zoals bij de behoefte van bewoners aan meer ontmoetingsplaatsen. Het begrip 'ontmoeting' wordt in het Dorpsomgevingsplan vertaald in fysieke zin, door verbetering van de functionaliteit van het dorpsbestuur, het bescheiden herinrichten van de brink, het inrichten van wegen op verblijfsfuncties. Daarnaast is er de invulling via gezamenlijke activiteiten (rommelmarkt, zomerfeest, sport- en spelweek) en media (dorpskrantje, eigen website, uitgifte historisch boek Gasteren).

Zelfonderzoek Dorpsbelangen Gasteren

De vereniging en het bestuur van Dorpsbelangen functioneren naar eigen zeggen niet optimaal. De oorzaken daarvan liggen in de genoemde verandering in onderlinge betrokkenheid en in de eigen taakopvatting. Vergelijkbare problemen doen zich overigens ook voor bij vanouds bekende organisaties als de NBvP 'Vrouwen van Nu' en de boermarkte Gasteren.

Gastloop

Opstappunt Magic Schoolbus

De Gasterije

Er is op dit moment zelfs geen sprake meer van een functionerende afdeling NBvP. De bewoners identificeren zich overigens meer met het dorp als geheel, als Gastenaren, dan met te onderscheiden buurten. Enkele buurtverenigingen, zoals in de Zandkampen, functioneren nauwelijks als zodanig. Bijna iedereen is lid van de Vereniging Dorpsbelangen, maar toont niet altijd de door het bestuur verlangde interesse en betrokkenheid. Het blijkt met name moeilijk activiteiten te organiseren die alle Gastenaren (jong, oud, autochtoon, nieuwkomer) aanspreken. Op cruciale momenten, zoals bij de bouw van het dorpshuis, blijkt echter wel weer een betrokkenheid. Dorpsbelangen heeft aangekondigd om via een enquête onder de bewoners na te gaan wat de Gastenaren van de vereniging verwachten, aan welke activiteiten behoefte bestaat en hoe zij dient te opereren richting gemeente.

Samenwerking met Anderen en Anloo

Er zijn verschillende zaken waardoor Gasteren, Anloo en Gasteren op elkaar zijn aangewezen. De belangrijkste is de basisschool in Anloo. Dat in 1993 de eigen school in Gasteren moest worden gesloten is nog steeds een gevoelig punt. Anderen verloor al veel eerder haar school en heeft het proces ook doorgemaakt. Daarentegen is er een groeiend onderling contact tussen ouders en kinderen van de drie dorpen, en deelname aan elkaars verenigingsleven en voorzieningen. Na het stopzetten van de gemeentelijke subsidie op het leer-

lingenvervoer werd de Magic Schoolbus in het leven geroepen. Kinderen uit Anderen en Gasteren worden nu met eigen busjes opgehaald. De vereiste onderlinge solidariteit vertoont echter scheurtjes. In Gasteren zijn er ouders die ervoor kiezen om de kinderen zelf met de auto te brengen. Sommigen vinden de ouderbijdrage te hoog. De financiële positie van de Magic Schoolbus is echter sinds kort minder verontrustend. Toch wordt in het kader van het Dorpsomgevingsplan aangedrongen op het voortbestaan van deze vorm, door meer onderlinge solidariteit en door het onderzoeken van mogelijkheden voor verbreding in de exploitatie (recreatie). Een ander punt zijn de zomerfeesten die de drie dorpen in dezelfde periode organiseren. Ondanks de uitgesproken intentie tot meer onderlinge afstemming en gezamenlijkheid (huur zweefmolen) komt dit nog niet echt van de grond. Tenslotte is er de dorpshuizenproblematiek. Elk dorp heeft een eigen dorpshuisvoorziening, die onderling qua inrichting en exploitatie sterk verschillen. De wenselijkheid tot onderlinge samenwerking is al in het belevingsonderzoek aangegeven en heeft geresulteerd in een project in het kader van het Programma Multifunctionele Dienstencentra. De uitkomsten van het onderzoek zullen bepalend zijn voor de strategie in de ontwikkeling van het dorpshuis 'De Gasterije'.

Dorpshuis 'De Gasterije'

Gasteren heeft een dorpshuisvoorziening die is gekoppeld aan een sportaccommodatie. Men heeft de beschikking over een sportzaal, met kleedkamers, kantine met biljart, en een grote buitenruimte achter het dorpshuis. Daarnaast is een peuterspeelzaal in het gebouw ondergebracht. De Stichting Dorpshuis Gasteren is verantwoordelijk voor de exploitatie en het beheer van de voorziening.

Buiten de sportieve accommodatie is er weinig ruimte beschikbaar voor het verenigingsleven in Gasteren. Zo wordt voor vergaderingen en grotere bijeenkomsten gebruik gemaakt van de sportzaal.

Vooruitlopend op het haalbaarheidsonderzoek heeft het stichtingsbestuur een schetsontwerp gemaakt voor een verbouwing van het dorpshuis. Daarmee komt ze tegemoet aan de wens van de bewoners om meer vergader-, cursus- en ontmoetingsruimte te realiseren. Zo kan het dorpshuis een volwaardige basisvoorziening worden, temeer omdat alternatief onderdak in Gasteren ontbreekt.

Voor de buitenruimte van het dorpshuis zijn ook voorstellen gedaan, zoals de inrichting van een tennisbaan en een jeu de boules-baan. Onlangs werd een nieuw terras aangelegd, met uitzicht op het veld. Verder wordt gedacht aan een aantrekkelijker entree.

Meer hobbyboeren...

Lokale agenda

In de Lokale Agenda zijn de belangrijkste voorstellen uit het Dorpsomgevingsplan Gasteren vertaald naar overleg- en projectinitiatieven. Enkele belangrijke projectinitiatieven zijn overigens al direct na de uitvoering van het belevingsonderzoek genomen. De uitkomsten daarvan worden samengevat.

De prioriteitstelling zal door Dorpsbelangen regelmatig moeten worden bijgesteld, als de uitvoeringskansen daartoe aanleiding vormen.

7.1 Initiatieven natuur- en landschapsbeheer

Inbreng natuurontwikkeling SBB

Tijdens een werkgroepvergadering is door Henk Post van Staatsbosbeheer de uitnodiging gedaan om een inbreng te leveren bij de ontwikkeling van het overgangsgebied tussen De Gasterse Duinen en het beekdal. Het voorstel uit het Dorpsomgevingsplan om een deel van dit gebied geperceleerd te houden en uit te geven aan hobbyboeren, moet nader uitgewerkt worden. Er is op dit moment nog onvolledige zicht op de behoefte en mogelijkheden van hobbyboeren uit Gasteren om bij te dragen aan het natuurbeheer. Het gewenste beeld van 'landschappelijke variatie' moet een vertaling krijgen naar landgebruik, beheermaatregelen en -vergoeding.

Opvallend genoeg was juist dit onderwerp gekozen voor de methode Rollenspel bij het belevingsonderzoek. De uitkomst van de discussie was destijds dat Dorpsbelangen zichzelf niet als trekker zag bij een op te richten Stichting Hobbyboeren Gasteren. Inmiddels is er een belangenbehartiger van hobbyboeren opgericht, de Stichting 'Drentse MAat', waarbij betrokkenen uit Gasteren zich kunnen aansluiten. Het initiatief dient van hen uit te gaan.

Ontwikkeling Voorste- en Achterste Veen

In de Landschapsvisie wordt geopperd om het zogenoemde afgesnoerde beekdal, waarvan het Voorste- en Achterste Veen deel uit maken, te reconstrueren. Er zou weer enige doorstroming moeten komen en de rationele verkaveling in het zuidelijke stuk omgevormd tot een natuurlijker geheel. Dit voorstel is niet bekend bij de bewoners van Gasteren. Het gebied maakt deel uit van het blok aangewezen natuurgebieden. Mocht Staatsbosbeheer ernst maken met de uitvoering van dit voorstel, dan lijkt ook hier een inbreng vanuit de bewoners en hobbyboeren op zijn plaats. Onduidelijk punt is bijvoorbeeld de toekomst van de ijsbaan in het voorstel.

Overleginitiatief

Inbreng in herziening bestemmingsplan dorpskom m.b.t. ontwikkeling nieuwe nering, herbestemming vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen, nieuwe woningbouwmogelijkheden m.n. voor senioren.

Projectinitiatief

Uitbouwen van de belangenbehartiging van (hobby)boeren in de organisaties Drentse Maat en Meander. Inbreng in beheerplannen SBB.

Overleginitiatief

Inbreng in en reactie op beleidsplannen in verband met regulering recreantenbezoek.

Overleginitiatief

Inbreng in de uitwerking inrichting- en beheerplan overgangsgedebied Gasterense Duinen – beekdal. Lokale organisatie van hobbyboeren ten behoeve van medebeheer natuurterreinen SBB en HDL.

Overleginitiatief Gasteren-Anloo

Overleg met gemeenten Aa en Hunze en Assen over terugdringen overlast sluipverkeer

Overleginitiatief

Verzoek aan SBB en HDL om bewoners regelmatig te informeren over het gevoerde beheer en nieuwe plannen. Voor meer onderling begrip.

Projectinitiatief Verkeersplan Gasteren

Onderzoek naar de verkeersproblematiek en voorstellen verbetering verkeersveiligheid. Inbreng in herinrichtingsplan en herziening GVVP Aa en Hunze.

Projectinitiatief 'Dorpsommetjes'

Het oplossen van de opgespoorde knelpunten in het wandelpadennetwerk, aanvulling met extra 'doorsteken', inrichting kleine voorzieningen.

Projectinitiatief

Zelfonderzoek van Dorpsbelangen Gasteren naar eigen taakopvatting, behoefte van bewoners aan activiteiten.

Projectinitiatief 'Agrarisch natuurbeheer'

Verschillende projecten van boeren die hun bedrijfsvoering willen verbreden richting natuur- en landschapsbeheer. Inrichting- en beheerplannen, goede beheerregeling en –vergoeding. Eventueel als gezamenlijk initiatief in drie dorpen.

Projectinitiatief Anderen-Anloo-Gasteren

Gezamenlijk onderzoek naar de problematiek van de dorpshuizen, gericht op het veiligstellen van het dorpshuis als basisvoorziening. Meer onderlinge samenwerking, o.a. door profilering in aanbod.

Projectinitiatief

Verschillende projecten rond verbetering van de woonkwaliteit, versterking van het dorpskarakter, verbetering van de gebruiksmogelijkheden.

Eswegen

Pplaats

Paardrijdende jeugd

Uitwerking agrarisch beheer Zuidesch

Voor het natuur- en landschapsbeheer is in het Dorpsomgevingsplan een concreet voorstel gedaan, met instemming van de betrokken akkerbouwer en passend in het streefbeeld van het BIO-plan. Het voorstel is om die reden zeer kansrijk. Voorwaarde is wel dat er een goede beheerregeling en –vergoeding komt voor de akkerbouwer. Het akkerbouwbedrijf zal namelijk vergaande aanpassingen in het bouwplan en de bedrijfsuitrusting moeten doorvoeren. Er zijn geen vergelijkbare projectervaringen opgedaan elders in het Drentsch Aa-gebied. Daarom kan gepleit worden voor een pilotproject Zuidesch, vergelijkbaar met het onderzoek dat in het beekdal van het Amerdiep wordt uitgevoerd. De initiatiefnemer zal de akkerbouwer zelf zijn, daarin ondersteund door Dorpsbelangen. Voor subsidie zijn er mogelijkheden binnen het bestedingenplan NBEL en het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG).

7.2 Inbreng recreatieve ontwikkeling

Parkeervoorzieningen

Om de toegenomen parkeeroverlast in Gasteren terug te dringen zal Dorpsbelangen op korte termijn overleg moeten voeren met gemeente en provincie over de voorgestelde nieuwe parkeervoorzieningen. In plaats van een forse uitbreiding van de parkeervoorziening binnen de dorpskom dienen recreanten opgevangen te worden met kleine parkeervoorzieningen aan de buitenkant, dichtbij de wandelgebieden. Om deze te kunnen realiseren is grondverwerving en een bestemmingsplanprocedure nodig.

De parkeercapaciteit bij De Gasterse Duinen kan ook enigszins uitgebreid worden. In de dorpskom wordt langs de Oudemolense weg het aantal parkeerhavens uitgebreid tot maximaal twintig. Ook hier is een bestemmingsplanprocedure vereist.

Recreatieve bedrijvigheid

Gasteren wordt beschouwd als een belangrijk knooppunt in het recreatieve netwerk. Als knelpunten in het netwerk worden verholpen en de parkeervoorzieningen aangepast, ontbreekt het in Gasteren nog aan enkele voorzieningen. Het pannenkoekrestaurant is een belangrijke pleisterplaats, maar niet altijd open. Voor lange afstandswandelaars (Pieterpad) is er geen alternatieve voorziening. Ook zijn er onvoldoende logiesmogelijkheden.

In het Dorpsomgevingsplan wordt gepleit voor meer winkeltjes en bedrijvigheid, die niet alleen voor recreanten maar ook voor bewoners aantrekkelijk zijn. Eén ervan betreft een café of andere horecaonderneming die ruimer opengesteld is, met een ontmoetingsfunctie voor recreanten én bewoners. Het bestemmingsplan moet op dit punt voldoende mogelijkheden bieden, maar het initiatief zal van een ondernemer moeten uitgaan.

Raadscommissie bespreekt herinrichtingsplan Gasteren

GASTEREN - In de raadscommissie Wonen en Leefomgeving van na en Hunze wordt donderdag het collegevoorstel besproken over de verkeersmaatregelen in het herinrichtingsplan Gasteren. Onlangs werd bekend dat aan de gemeente Aa en Hunze een flinke subsidie is toegekend, zodat binnenkort kan worden gestart met de uitvoering. De

passing van het gemeentebestuur. Op Westeinde en Oosteinde in Gasteren blijft de snelheidslimiet van 50 kilometer gehandhaafd. De gemeente motiveert dit vanuit haar categoriseringsplan voor de wegen, waarbij het traject Assen-Annen als voorlopige gebiedsomsluitingsweg aangeduid staat. Dergelijke wegen hebben volgens haar een regionale ontsluitingsfunctie en dienen overeenkomstig te worden ingericht. Dat betekent

kan via het netwerk van erfweggangen in voldoende tijd haar doel bereiken. De gemeente Assen heeft richting de Asserstraat in Loosdrecht al eerder in op 30 kilometer. Sloopverkeer moet hier ontmoedigd worden. Dit wordt immers gezocht het netwerk aan stroomwegen als de N33 en N34 te gebruiken. Door de aangekondigde oplossing van verkeersknelpunten daarin, zoals de rotonde Gieten, wordt het ook een aantrekke-

Raadscommissie verkeer

Samenwerking in profilering

7.3 Verbetering woonkwaliteit

Verkeersplan Gasteren

Korte tijd na de afronding van het belevingsonderzoek is in 2003 door Dorpsbelangen een verkeerscommissie ingesteld, die met een eigen project de verkeersonveiligheid onderzocht. In het Dorpsomgevingsplan zijn de voorstellen van de verkeerscommissie in haar rapport 'Gasteren veilig, van begin tot eind' integraal overgenomen. Omdat het herinrichtingsplan van de gemeente op onderdelen afweek, is na de informatieavond 3 februari 2005 nog actie gevoerd om bijstelling te bereiken. Het voorstel tot instelling van 30 km-zone in de gehele dorpskom is uiteindelijk door de raadscommissie Wonen en leefbaarheid afgewezen. Over aanpassing van de plaats en inrichting van de komgrenzen is wel opnieuw overleg gevoerd. In mei is met de uitvoering van de herinrichting begonnen.

Vanuit het Dorpsomgevingsplan zal bij een volgende gelegenheid opnieuw de 30 km-zone ingebracht kunnen worden. De ervaringen met nieuwe inrichtingssituatie zijn daarbij een graadmeter voor de verbetering van de verkeersveiligheid. Een ander punt is een verkeersveilige fietsverbinding naar Anderen, door aanpassing van het huidige profiel van de Gasterenseweg, vrijliggend fietspad of alternatieve route.

Dorpsommetjes

Een ander projectinitiatief uit 2002 betrof de deelname van Gasteren aan het project Dorpsommetjes van de BOKD. Een plaatselijke werkgroep heeft het wandelnetwerk in kaart gebracht en voorstellen voor oplossing van de knelpunten uitgewerkt. Veel knelpunten zijn in overleg met de grondeigenaar Staatsbosbeheer aangepakt. Voor de noodzakelijke inrichtingsmaatregelen is subsidie verstrekt uit het bestedingenplan NBEL, thema wonen en leefbaarheid.

In het Dorpsomgevingsplan worden aansluitend op het project Dorpsommetjes nieuwe voorstellen voor verbetering van het wandelnetwerk gedaan. Mochten ook deze gerealiseerd worden dan beschikt Gasteren over één van de betere, fijnmazige netwerken in het Drentsche Aa gebied.

Inrichtingsplan brink

Om de brink als ontmoetingsplek voor bewoners en pleisterplaats voor recreanten beter tot zijn recht te laten komen zijn enkele inrichtingsmaatregelen nodig.

In het plan moeten extra bankjes, een informatiepaneel, het bushokje en trafohuisje, en de parkeerhavens aan de Oudemolense weg beter op elkaar afgestemd worden.

Dorpshuis De Gasterije

Het dorpshuisbestuur gaf op de bewonersavond in juni 2005 een doorkijkje naar de verbetering van de functionaliteit van het dorpshuis. De verbouwingschets liet zien dat met enkele ingrepen al veel bereikt kan worden. Door verplaatsing van de kleedkamers bij de sportzaal en een bescheiden uitbouw bij de kantine kan extra vergader- en cursusruimte gerealiseerd worden. De ideeën worden ingebracht in het MFD-haalebareidsonderzoek

In het afgelopen jaar is ook aan de buitenruimte gewerkt. Bij de kantine verscheen een terras en open fietsstalling. Het dorpshuis heeft een grote buitenruimte voor activiteiten. Binnen de werkgroep is kort aandacht besteed aan de inrichting van één of twee tennisbanen op dit terrein. Over aantal en plaats van de banen bestond verschil van mening. Voorstanders achten het mogelijk om een eigen tennisvereniging op te richten, die de banen beheert en ook leden uit de omliggende dorpen kan bedienen.

Colofon

Uitgave

Het rapport Dorpsomgevingsplan Gasteren is een uitgave van de Vereniging Brede Overleggroep Kleine Dorpen in Drenthe (BOKD)

Oostersingel 21a, 9401 JZ Assen

T (0592) 31 51 21

Info@bokd.nl

Tekst

Gerard Wezenberg (BOKD)

Fotografie

De foto's zijn afkomstig van de BOKD en bewoners van Gasteren. De luchtfoto's zijn afkomstig van Aerophoto Eelde

Afbeeldingen

Met dank aan Dagblad van het Noorden, Noorderbreedte, Stichting Het Drentse Landschap, Staatsbosbeheer, provincie Drenthe e.a. voor het gebruik van tekst- en beeldmateriaal.

Cartografie

Gerard Wezenberg (BOKD)

In Ontwerp, bureau voor vormgeving Assen

Grafische vormgeving

In Ontwerp, bureau voor vormgeving Assen

Assen, september 2005

